

Medlemmer i Bodø kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Mandag 6. mars 2017, kl 09.00

Møtested: Formannskapssalen, Moloveien 16

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
07/17	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. januar 2017
08/17	Oppfølging av forvaltningsrevisjon Bodø Havn KF
09/17	Redegjørelse fra administrasjonen: Manglende oversendelse av innkallinger til sammenslutninger
10/17	Redegjørelse fra administrasjonen: Kommunens arbeid med eierstrategier på selskapsnivå
11/17	Bestilling av selskapskontroll / forvaltningsrevisjon Kommunale selskaper og stiftelser i Bodø kommune
12/17	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
13/17	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Bodø 27. februar 2017

Espen Rokkan (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (eventuell innkalling skjer særskilt).

SAK 07/17

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. januar 2017

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
06.03.2017

Vedlegg:

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. januar 2017

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. januar 2017 godkjennes.

Inndyr, 27. februar 2017

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – BODØ KONTROLLUTVALG

Møtedato: Torsdag 19. januar 2017 kl. 09.00 – 12.00

Møtested: Formannskapssalen, Moloveien 16

Saksnr.: 01/17 - 06/17

Til stede:

Espen Rokkan, leder
Thor Arne Angelsen, nestleder
Charlotte Ringkjøb
Lars Vestnes
Åshild Opøyen

Forfall:

Ingen

Varamedlemmer:

Ingen

Øvrige:

Enhetsleder Barne- og familieenheten Grete Willumsen, barnevernsleder Arve Rolandsen og medarbeidere i barnevernstjenesten møtte i tilknytning til sak 02/17
Leder NAV Bodø Ivar Karlsen møtte i tilknytning til sak 03/17
Innkjøpssjef Øystein Nilsen møtte i tilknytning til sak 04/17
Avdelingsleder Liv Anne Kildal, og
forvaltningsrevisor Pål Strand, Salten kommunerevisjon IKS
Sekretariatsleder Lars Hansen, Salten kontrollutvalgsservice

**Godkjenning av innkalling
sakliste**

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:

Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
01/17	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 21. november 2016
02/17	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for kommunens barnevern
03/17	Oppfølging av bystyrets vedtak i sak om forvaltningsrevisjon: Internkontroll og kvalitetssikring i NAV
04/17	Redegjørelse fra administrasjonen: Ny lov om offentlige anskaffelser
05/17	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
06/17	Eventuelt

01/17 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 21. november 2016

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 21. november 2016 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 21. november 2016 godkjennes.

02/17 Redegjørelse fra administrasjonen: Status for kommunens barnevern

Enhetsleder Barne- og familieenheten Grete Willumsen, barnevernsleder Arve Rolandsen og medarbeidere i barnevernstjenesten møtte for å redegjøre og svare på spørsmål.

Kontrollutvalget fikk utdelt notat datert 17.01.17: Kompetanse i barneverntjenesten i Bodø kommune.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Kontrollutvalget er tilfreds med, og tar til etterretning redegjørelsen fra administrasjonen.

Utvalget registrerer at det er en tydelig nedgang i fristbrudd i barnevernet, men også at det er en økning i antall meldinger. I tillegg er det kommet frem at det har vært en økning i hjelpetiltak. Videre har langt flere barn i fosterhjem fått tilsynspersoner, men krav om 4 tilsyn per år per barn er ikke oppfylt. Når det gjelder omsorgsovertagelser / plasseringer får utvalget opplyst at det har vært en stor økning i plasseringstiltak de siste årene.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget er tilfreds med, og tar til etterretning redegjørelsen fra administrasjonen.

Utvalget registrerer at det er en tydelig nedgang i fristbrudd i barnevernet, men også at det er en økning i antall meldinger. I tillegg er det kommet frem at det har vært en økning i hjelpetiltak. Videre har langt flere barn i fosterhjem fått tilsynspersoner, men krav om 4 tilsyn per år per barn er ikke oppfylt. Når det gjelder omsorgsovertagelser / plasseringer får utvalget opplyst at det har vært en stor økning i plasseringstiltak de siste årene.

03/17 Oppfølging av bystyrets vedtak i sak om forvaltningsrevisjon: Internkontroll og kvalitetssikring i NAV

Leder NAV Bodø Ivar Karlsen møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Kontrollutvalget fikk utdelt notat fra NAV 19.01.2017: Redegjørelse om hvordan bystyrets vedtak er fulgt opp.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av forskrift om kontrollutvalg § 12 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 15/25 Internkontroll og kvalitetssikring i NAV.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende:
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av forskrift om kontrollutvalg § 12 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 15/25 Internkontroll og kvalitetssikring i NAV.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende:
Det er utarbeidet og iverksatt rutiner for oppfølging av saker med feilutbetalinger.
Som en følge av krav til dokumentasjon er det et lavt antall saker hvor brukere urettmessig har mottatt sosialhjelp.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av forskrift om kontrollutvalg § 12 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 15/25 Internkontroll og kvalitetssikring i NAV.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende:
Det er utarbeidet og iverksatt rutiner for oppfølging av saker med feilutbetalinger.
Som en følge av krav til dokumentasjon er det et lavt antall saker hvor brukere urettmessig har mottatt sosialhjelp.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering.

04/17 Redegjørelse fra administrasjonen: Ny lov om offentlige anskaffelser

Innkjøpssjef Øystein Nilsen møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til etterretning.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til etterretning.

05/17 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisjonen orienterte:

- Bemanning: Fire søkere er intervjuet for stillingen som forvaltningsrevisor, og det forventes at det tilbys tilsetning i nær fremtid.

Nestleder Thor Arne Angelsen ble innvilget permisjon for resten av møtet.

Revisor orienterte (forts) :

- Forvaltningsrevisjon: Det ble orientert om fremdrift vedrørende Styringsstruktur helse og omsorg.
- Om undersøkelser vedrørende Bodø kommunale boligstiftelse.
- Prosjektplan vedrørende eierstyring er under utarbeidelse.

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken

Utvalget besluttet at møtedato for kontrollutvalgets møte i juni endres til tirsdag 6. juni. For ettertiden starter kontrollutvalgets møter kl 09.00.

06/17 Eventuelt

Ingen ytterligere saker til behandling.

Bodø den 19. januar 2017

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Bodø kommune v/ ordfører og rådmann,
Salten kommunerevisjon IKS

SAK 08/17

Oppfølging av forvaltningsrevisjon Bodø Havn KF

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
06.03.2017

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 11. november 2015: Forvaltningsrevisjonsrapport Bodø Havn KF

Bakgrunn for saken:

Bystyret behandlet i sak 15/159, forvaltningsrevisjonsrapporten Bodø Havn KF. I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 12 skal kontrollutvalget påse at bystyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp.

Formålet med prosjektet var å undersøke om det er en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom Bodø kommune og Bodø Havn KF. I tillegg å undersøke hvilke systemer og rutiner foretaket har som offentlig forvaltningsenhet.

Følgende problemstillinger ble undersøkt i prosjektet:

1. Er det en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom kommunen og foretaket?
2. Hvilke systemer og rutiner har Bodø Havn KF som offentlig forvaltningsenhet?

Bystyret fattet følgende vedtak i sin behandling av rapporten:

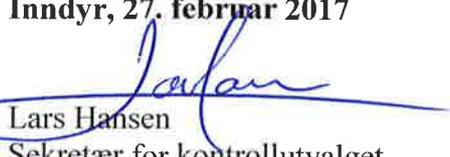
1. *Forvaltningsrevisjonsrapporten Bodø Havn KF er forelagt bystyret og tas til etterretning.*
2. *Bystyret ber rådmannen og havnedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.*
3. *Bystyret vil trekke frem følgende forhold:*
 - i) *Det må utformes en tydelig eierskapspolitikk og gode rutiner for eierstyring for Bodø Havn KF.*
 - ii) *Bystyret ber deretter om å få fremlagt sak om vedtekter for Bodø Havn KF.*
 - iii) *Rådmannen og havnestyret må sørge for at det innføres rutiner for kommunikasjon og samhandling mellom kommunen og foretaket. Dette for å sikre at økonomiske sammenhenger mellom kommune og foretak ivaretas i saksfremlegg til bystyret.*
 - iv) *Bodø Havn KF må følge opp vedtak i havnestyret (sak 35/2013), og kontrollutvalg (sak 38/13), i forhold til havne- og farvannsloven § 48, punkt 3. Dette bør skje i samråd med rådmannen.*
 - v) *Bodø Havn KF må få på plass arkivrutiner og offentlighetsrutiner i tråd med lovverket.*

I tilknytning til kontrollutvalgets sak er representant for Bodø Havn KF bedt om å møte i kontrollutvalget kl 09.00 for å redegjøre om den oppfølging vedtaket har fått fra foretakets side, samt svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget. Fordi bystyrets vedtak i saken også rettet seg mot rådmannen, er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å møte for å redegjøre om sin oppfølging av vedtaket.

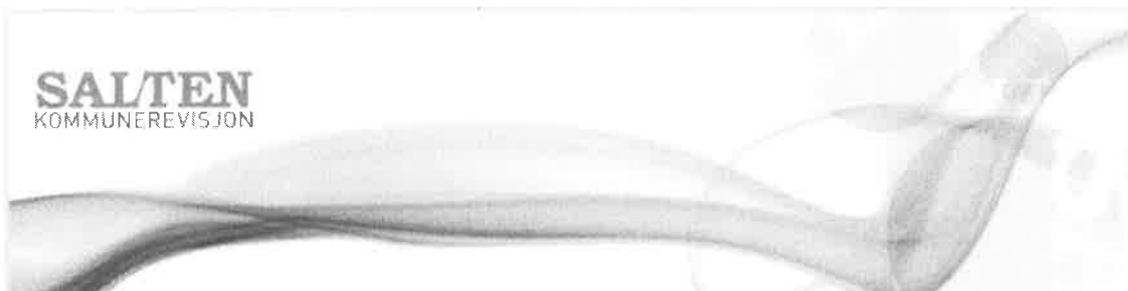
Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av forskrift om kontrollutvalg § 12 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 15/159 Forvaltningsrevisjon Bodø Havn KF.
2. Rådmannen og Bodø Havn KF har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende:
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering.

Inndyr, 27. februar 2017

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjon

Bodø Havn KF

Bodø kommune

FORORD

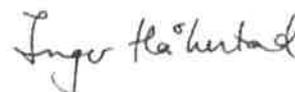
Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens § 77 nr. 4. Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Kontrollutvalget i Bodø kommune vedtok i møte 1. juni 2015 å gjennomføre en forvaltningsrevisjon som omhandler styrings- og samhandlingsrelasjonen mellom kommunen og Bodø Havn KF, og foretaket som forvaltningsenhet. Prosjektet er prioritert som nummer 6 av 10 planlagte prosjekter i kommunens plan for forvaltningsrevisjon i perioden 2012-2015. Denne rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Ansvarlig for gjennomføring av undersøkelsen har vært forvaltningsrevisor Inger Håkestad.

Bodø, den 11.11.15

Svein Erik Moholt
ansvarlig forvaltningsrevisor

Inger Håkestad
forvaltningsrevisor

Innhold:

0. SAMMENDRAG	4
1. INNLEDNING	6
2. FORMÅL, PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNINGER	7
2.1 FORMÅL.....	7
2.2 PROBLEMSTILLING	7
2.3 AVGRENSNINGER	7
3. METODE OG GJENNOMFØRING	8
4. REVISJONSKRITERIER.....	8
5. FAKTA OG VURDERINGER.....	9
5.0 GENERELT OM BODØ HAVN KF.....	9
5.1 Er det en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon	11
mellom kommunen og foretaket?	11
5.1.1 REVISJONSKRITERIER.....	11
5.1.2 FAKTA	13
5.1.3 VURDERING	22
5.2 Hvilke systemer og rutiner har Bodø Havn KF som offentlig	26
forvaltningsenhet?.....	26
5.2.1 REVISJONSKRITERIER.....	26
5.2.2 FAKTA	27
5.2.3 VURDERING	30
6. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	32
7. RÅDMANNENS OG HAVNEDIREKTØRENS KOMMENTARER	34
Vedlegg 1: Rådmannens kommentar.....	35
Vedlegg 2: Havnedirektørens kommentar.....	36

0. SAMMENDRAG

Salten kommunerevisjon IKS har i denne undersøkelsen sett på styrings- og samhandlingsrelasjonen mellom kommunen og Bodø Havn KF. Vi har også undersøkt hvilke systemer og rutiner Bodø Havn KF har som forvaltningsenhet. Prosjektet har følgende problemstillinger:

- 1 Er det en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom kommunen og foretaket?**
- 2 Hvilke systemer og rutiner har Bodø Havn KF som offentlig forvaltningsenhet?**

Datainnsamlingen baserer seg på dokumentstudier og intervju med toppledelsen i Bodø kommune og i Bodø Havn KF. I tillegg har vi intervjuet tre andre ledere i Bodø kommune.

Revisjonskriterier er i første rekke kommuneloven med forskrifter som regulerer forholdet mellom kommune og foretak. På det forvaltingsmessige området har vi benyttet ulike lover som gjelder generelt innenfor offentlig forvaltning. Bestemmelser fra havne- og farvannsloven er tatt inn der dette har betydning for våre vurderinger.

Bodø Havn KFs vedtekter har en formålsparagraf med et uklart punkt som har skapt diskusjon om hva foretaket bør involvere seg i.

Det har vært liten formell kontakt og også lite kontakt på det mer uformelle planet mellom kommunen og foretaket. Rådmannen har i liten grad benyttet de mulighetene som kommuneloven gir for å få innsikt og eventuelt påvirke det som blir vedtatt i foretaket. Bodø Havn KF har på sin side ønsket å være mest mulig selvstendig og ha et mest mulig uavhengig forhold til kommunen. Kommunens ledelse ga uttrykk for at det har vært vanskelig å arbeide i forhold til foretaket.

Vi har gått gjennom to konkrete eksempler; prosessen for investeringsbudsjett 2015-2018 og historikken i et konkret investeringsprosjekt fra 2013. Førstnevnte viser tydelig at det ikke har vært tilstrekkelig samordning og koordinering mellom Bodø Havn KFs budsjettprosess og kommunens økonomiplanprosess. Totaliteten har ikke blitt tilstrekkelig ivaretatt. Det andre eksemplet viser hvordan et relativt stort prosjekt kunne gjennomføres og ferdigstilles uten at det etter revisors oppfatning forelå tilstrekkelig godkjenning fra bystyret.

Vår konklusjon på problemstilling 1 er at det ikke har vært en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom kommunen og Bodø Havn KF i den tidsperioden vi har undersøkt.

Som forvaltningsenhet har Bodø Havn KF hatt og har fortsatt en selvstendig rolle. I utgangspunktet da foretaket ble opprettet, ble det lagt opp til at foretaket skulle forestå systemer og rutiner på det forvaltningsmessige området selv. Ut fra dette har Bodø Havn KF hatt ansvaret for å føre sitt eget regnskap, forvaltningsmessige oppgaver i forhold til

brukere av havnen, arkivsystemer og rutiner, forhold til offentlighetsloven, personalforvaltning, etc. Foretaket kjøpte inn nytt elektronisk arkivsystem for et par år siden. Av kapasitetsmessige årsaker har man ikke fått det helt opp å gå ennå. Det arbeides med dette og med å få postjournal og sakspapirer lagt ut på foretakets hjemmeside, slik at kravet til offentlighet kan ivaretas.

Rådmannen har i den senere tid tatt konkrete initiativ i forhold til alle foretakene i kommunen ved å inkludere foretakslederne i rådmannens ledergruppe, og ved å se på mulig samordning av systemer og rutiner på arkivområdet. Revisor vurderer at dette er gode initiativ, som kan bidra positivt i arbeidet med å forbedre samhandlingsrelasjonene.

Anbefalinger:

- 1. Det bør vurderes om vedtektene er optimale i forhold til å gi eier god styring med virksomheten i Bodø Havn KF**
- 2. Rådmannen må sørge for at det innføres stabile rutiner for kommunikasjon og samhandling mellom kommunen og foretaket slik at totaliteten ivaretas i saksfremlegg til bystyret. Herunder bør det vurderes å ta aktivt i bruk de mulighetene som kommuneloven gir i forholdet mellom rådmann og foretak. Det er opp til rådmannen å velge hvordan dette kan gjennomføres på beste måte**
- 3. Det bør utformes en tydelig eierskapspolitikk og gode rutiner for eierstyring for Bodø kommune. Dette bør tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom**
- 4. Bodø Havn KF må følge opp vedtak i styre og kontrollutvalg i forhold til havne- og farvannsloven § 48, punkt 3. Dette bør skje i samråd med kommunen**
- 5. Bodø Havn KF må få på plass arkivrutiner og offentlighet i tråd med lovverket**

1. INNLEDNING

Kommunalt foretak er en organisasjonsform som benyttes for å få balanse mellom kommunal styring og kontroll på den ene siden og frihet for foretaksledelsen på den andre siden. Denne organisasjonsformen finnes oftest på de områdene av kommunens virksomhet som har et forretningsmessig preg. Det er kommunen selv som oppretter kommunale foretak.

Foretaksledelsen har ikke den samme graden av frihet som ledelsen i et aksjeselskap har, men har likevel større frihet enn det kommuneloven ellers gir rom for innenfor ordinær kommunal virksomhet.

Et kommunalt foretak er ikke et eget rettssubjekt. Det er en del av kommunen. Foretaket har et eget styre og en daglig leder. Myndigheten er i utgangspunktet delegert til styret i foretaket. Kommunestyret er imidlertid den øverste myndigheten, og kan trekke delegasjonen til foretakets styre tilbake. Et kommunalt foretak er underlagt kommunens budsjettmyndighet. Foretaket kan ikke gå konkurs.

Bestemmelser om kommunale foretak kom inn i kommuneloven i 2000. I årene etter 2000 har det blitt opprettet mange kommunale og fylkeskommunale foretak i Norge. De største kommunene har opprettet flest foretak. En forskningsrapport fra 2012¹ konkluderte med at det da var 224 slike foretak i landet som helhet. Det er relativt vanlig at havner er organisert som kommunale foretak.

Bodø Havn KF er i dag et av fire kommunale foretak i Bodø kommune.

I denne rapporten ser vi på styrings- og samhandlingsrelasjonen mellom kommunen og Bodø Havn KF. Vi ser også på hvordan foretaket fungerer som forvaltningsenhet.

Rapporten er delt inn på følgende måte:

Først presenteres de to problemstillingene og våre metodiske tilnærminger.

Det utledes revisjonskriterier for hver problemstilling. Vi beskriver fakta som vi har samlet inn til den aktuelle problemstillingen. Deretter følger revisors vurdering, der vi vurderer kommunens praksis opp mot revisjonskriteriene.

Til slutt kommer konklusjon for hver problemstilling og revisors anbefalinger.

¹ IRIS, International Research Institute of Stavanger, "Kommunale foretak- konsekvenser for folkevalgt styring og lokaldemokrati", 2012

2. FORMÅL, PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNINGER

2.1 FORMÅL

Formålet med denne rapporten er å undersøke om det er en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom Bodø kommune og Bodø Havn KF. Vi undersøker også hvilke systemer og rutiner foretaket har som offentlig forvaltningsenhet.

2.2 PROBLEMSTILLING

Av formålet har vi utledet følgende problemstilling:

- 1 Er det en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom kommunen og foretaket?**
- 2 Hvilke systemer og rutiner har Bodø Havn KF som offentlig forvaltningsenhet?**

2.3 AVGRENSNINGER

Bodø Havn KFs virksomhet og ansvarsområder reguleres av havne- og farvannsloven. Dette er en særlov for havnevirksomhet, som stort sett ligger utenfor rammene for denne undersøkelsen. Vi konsentrerer oss om styrings- og samhandlingsrelasjonen mellom kommunen og Bodø Havn KF. Dette reguleres i kommuneloven. Vi ser også på Bodø Havn KF som forvaltningsenhet. Dette er regulert i ulike lovbestemmelser innenfor offentlig forvaltning. Bestemmelser i havne- og farvannsloven er tatt inn der de har betydning for våre vurderinger.

Lovparagrafer som omhandler kommunale foretak har også fylkeskommunale foretak med i teksten. I våre sitater fra lovverket har vi utelatt fylkeskommunale foretak fra sitatene av hensyn til fokus som er Bodø kommunes virksomhet, og av hensyn til lesevennlighet. I en del sitater fra lovtekster og andre kilder der kommunens administrasjonssjef er nevnt, har vi tillatt oss å endre dette til rådmannen. Dette for å unngå misforståelser om hvilken administrasjonssjef det gjelder.

Vi har konsentrert oss om tidsperioden fra slutten av 2012 og fram til midten av 2015. Når det gjelder Bodø Havn KFs praksis som forvaltningsenhet, har vi vurdert dette bare på et overordnet nivå.

3. METODE OG GJENNOMFØRING

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001. Innsamlingen av data baserer seg på intervju med følgende personer:

- rådmannen
- kommunens økonomidirektør
- havnedirektøren
- styreleder for Bodø Havn KF
- administrasjons- og økonomisjef i Bodø Havn KF

Vi har også gjennomført kortere samtaler med følgende personer i kommunens administrasjon:

- Serviceleder i kommunen med ansvar for arkivtjenesten
- Byplansjefen
- Kommunaldirektør for utvikling

I undersøkelsen har vi gått igjennom en god del skriftlig dokumentasjon; styresaker fra foretaket, formannskapsaker, bystyresaker, foretakets vedtekter, foretakets strategiplan, samt en del interne dokumenter fra Bodø Havn KF.

4. REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriteriene er en samlebetegnelse på de krav og forventninger som kan stilles til den funksjon, aktivitet eller prosedyre som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Kriteriene holdt sammen med faktagrunnlaget danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes i en forvaltningsrevisjon. Aktuelle kilder for utledning av revisjonskriterier er lover, forskrifter, retningslinjer, vedtak, avtaler og anerkjent teori. I denne undersøkelsen har vi lagt til grunn:

- KommuneLOVEN
- Forskrift om årsbudsjett
- Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale foretak
- Odelstingsproposisjon nr. 53 (1997-1998) (blant annet om kommunale foretak)
- Havne- og farvannsLOVEN
- ForvaltningsLOVEN
- OffentlighetsLOVEN
- Forskrift til offentlighetsLOVEN
- ArkivLOVEN
- Forskrift om offentlige arkiv
- Foretakets vedtekter

Revisjonskriteriene utledes under hver problemstilling.

5. FAKTA OG VURDERINGER

5.0 GENERELT OM BODØ HAVN KF

Bodø Havn KF ble opprettet i 2003. Foretakets oppgaver og organiseringen av oppgavene er regulert i havne- og farvannsloven av 17. april 2009, nr. 19 med tilhørende forskrifter. Dette er en særlov som gjelder for havnens virksomhet. Foretaket har også egne vedtekter vedtatt av bystyret 12.12.2013, som er styrende for virksomheten.

I 2014 hadde Bodø Havn KF 15-16 årsverk. Ledergruppen i foretaket består av havnedirektør, administrasjons- og økonomisjef, utviklings- og kommunikasjonssjef, samt driftssjef. De ansatte i havneoppsynet har ansvar for trafikkavviklingen i havna. Havnedirektøren har vært ansatt i stillingen siden 2005. Nåværende administrasjons- og økonomisjef ble ansatt i oktober 2013.

Bodø Havn KF hadde i 2014 en omsetning (driftsinntekter) på vel 31 mill. kr. Havnen har i stor grad vært selvfinansierende, slik at inntekter og utgifter i driftsregnskapet balanserer over tid. Det å være selvfinansierende betyr at Bodø Havn KF selv må skaffe inntektene som skal dekke utgiftene.

De siste årene fram til 2015 har foretaket ikke mottatt driftstilskudd fra Bodø kommune. Havnen er selv ansvarlig for investeringer i anleggsmidler. De siste to-tre årene har foretaket hatt relativt store investeringsbudsjetter. Balanseverdien for faste eiendommer og anlegg har hatt følgende utvikling i perioden 2011-2015 (tall i mill. kr.):

2011: 86,4
2012: 85,1
2013: 180,5
2014: 224,9

Før årets avskrivning ville faste eiendommer og anlegg per utgangen av 2015 økt til 331,5 mill. kr. dersom årets vedtatte investeringsbudsjett ble realisert. I ettertid er en investering på 23 mill. kr. falt bort. For langsiktige lån har utviklingen vært som følger (tall i mill. kr.):

2011: 18,7
2012: 19,3
2013: 110,4
2014: 174,5

Ved utgangen av 2015 ville langsiktige lån økt til 230 mill. kr. før årets avdrag dersom vedtatt investeringsbudsjett ble realisert. Bortfall av investering på 23 mill. kr. antas å redusere låneopptaket tilsvarende. Låneandelen i investeringene er langt høyere per. år i 2015 enn i 2011 og 2012.

I perioden 2012-2015 består styret for Bodø Havn KF av fem politikere valgt av og fra Bodø bystyre, en representant fra fylkeskommunen, en ansattrepresentant og en representant fra Kystverket, region Nordland. Sistnevnte fratrådte i februar 2015 da begrepet "utpekt havn" ble fjernet av Samferdselsdepartementet for de syv havnene i Norge med denne benevnelsen. Styreleder de tre første årene i perioden fratrådte høsten 2014. Ny styreleder ble valgt i desember 2014. Tre av politikerne i havnestyret denne perioden, har også vært medlemmer i formannskapet i samme periode.

5.1 Er det en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsfunksjon mellom kommunen og foretaket?

5.1.1 REVISJONSKRITERIER

Kommunestyret

Kommunestyrets rolle er omtalt i kommuneloven § 6:

"Kommunestyret er det øverste kommunale organet. Det treffer vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak".

Foretakets styre (havnestyret)

Styret har fått delegert følgende myndighet i kommuneloven § 67, punkt. 1:

"Foretaket ledes av styret, som har myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som gjelder foretaket og dets virksomhet. Styret påser at virksomheten drives i samsvar med foretakets formål, vedtekter, kommunens økonomiplan og årsbudsjett og andre vedtak eller retningslinjer fastsatt av kommunestyret".

Daglig leder i foretaket

Kommuneloven § 71 sier om daglig leders myndighet:

1. *Daglig leder forestår den daglige ledelse av foretaket. Daglig leder er underordnet styret og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir.*
2. *Daglig leder skal sørge for at foretaket drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at det er gjenstand for betryggende kontroll.*
3. *Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter foretakets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning (bare 1. setning er tatt med).*

Havne- og farvannsloven § 4, 3. og 4. punkt sier om havnevirksomhet og havneanlegg:

"Med havnevirksomhet menes i denne loven tjenesteyting, myndighetsutøvelse og annen offentlig forvaltning som retter seg mot fartøy, gods eller passasjerer i havnen".

"Med havneanlegg menes i denne loven arealer, bygninger, innretninger og annen infrastruktur som brukes i havnevirksomhet, herunder kaier, terminalbygninger, laste- losse - og omlastningsinnretninger og lager- administrasjonsbygninger".

Havne og farvannsloven § 48, 1. og 3. punkt sier om forvaltning av havnekapitalen:

"Havnekapitalen kan ikke nyttes til andre formål enn havnevirksomhet, herunder drift, vedlikehold, utbedring, utbygging og utvikling, samt utøvelse av offentlig myndighet etter bestemmelser i eller i medhold av loven her og tilrettelegging for sikkerhet og fremkommelighet i kommunens sjøområder. Av årsresultatet kan det foretas avsetning til fremtidig utviklingstiltak og investeringer i havnevirksomhet".

"Departementet kan i særlige tilfeller og på nærmere vilkår gi tillatelse til at midler som hører til havnekapitalen, blir investert i prosjekter eller virksomhet med andre formål enn de som er nevnt i første ledd. Slik investering og avkastning av denne inngår i havnekapitalen, med mindre departementet ved vedtak fastsetter noe annet".

Rådmannen

Rådmannens rolle er omtalt i kommuneloven § 23, 1-3 punkt.:

1. *Rådmannen er den øverste leder for den samlede kommunale administrasjon, med de unntak som følger av lov og innenfor de rammer kommunestyret fastsetter.*
2. *Rådmannen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt. Rådmannen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner og at den er gjenstand for betryggende kontroll.*
3. *Rådmannen har møte- og talerett, personlig eller ved en av sine underordnede, i alle kommunale folkevalgte organer med unntak av kontrollutvalget.*

Rådmannens instruksjonsmyndighet i forhold til foretak er begrenset i kommuneloven § 72, punkt. 1 og 2. Der står det:

- 1 *Rådmannen har innenfor styrets myndighetsområde ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Rådmannen kan likevel instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet saken.*
- 2 *Før styret treffer vedtak i en sak som skal behandles av kommunestyret skal rådmannen være gitt anledning til å uttale seg om saken. Rådmannens uttalelse skal legges frem for styret ved dets behandling av saken.*

I Ot.prp. nr. 53 (1997-1998), kapittel 5.5, står det litt mer om rådmannens manglende instruksjonsmyndighet:

”det vil være nødvendig å ta hensyn til rådmannens totalansvar for kommunens administrasjon i forbindelse med utforming av lovregler for kommunale foretak. Utvalgets forslag gir derfor rådmannen rett til å legge en sak som er eller har vært til behandling i foretaket, fram for kommunestyret med sin innstilling. Gjennom sin møterett i foretakets styre vil rådmannen kunne få informasjon om slike saker. Dersom styret behandler en sak som ikke står oppført på dagsorden skal rådmannen varsles”.

I departementets merknader til kapittel 5.5 i proposisjonen står det:

”Når departementet likevel har kommet til at rådmannen bør gis myndighet til å kreve foretakets saker fremlagt for kommunestyret, har det bakgrunn i rådmannens ansvar som leder for kommunens administrasjon. Dette tilsier at rådmannen bør ha anledning til å melde fra dersom en beslutning i foretaket tegner til å få slike konsekvenser for kommunens øvrige virksomhet at saken etter rådmannens vurdering bør forelegges kommunestyret”.

Budsjett

Av kommuneloven § 45, nr. 1 og § 46, nr. 2 framgår:

"Kommunestyret skal innen årets utgang vedta budsjett for det kommende kalenderår".

"Årsbudsjettet skal omfatte hele kommunens virksomhet".

I forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale foretak står det i § 2, 1. ledd:

"Kommunestyrets vedtak etter kommuneloven § 45. 1. ledd om budsjett for det kommende kalenderår, skal omfatte kommunens virksomhet i kommunalt foretak, jf. Kommuneloven § 46, 2. ledd".

Av merknader til forskriften framgår at formannskapet har enekompetanse til å avgi innstilling til kommunestyret også for kommunens foretak.

Om dekning av merforbruk i foretak står det i forskrift til årsbudsjett § 7, 1 ledd:

"Et regnskapsmessig merforbruk i et særregnskap for kommunale foretak som ikke er dekket inn over virksomhetens særregnskap i løpet av det år særregnskapet med manglende inndekning ble lagt fram, skal føres opp til dekning ved en bevilgning på kommunens budsjett for det påfølgende år."

5.1.2 FAKTA

Foretakets vedtekter

Våren 2009 vedtok Stortinget ny havne- og farvannslov som erstattet den tidligere loven fra 1984. På bakgrunn av dette startet Bodø Havn KF arbeidet med å revidere vedtektene slik at de skulle være i tråd med den nye loven. Etter samtaler med administrasjonen i kommunen ble man enige om å utsette dette arbeidet fordi det var behov for noen sentrale avklaringer. Prosessen ble igangsatt igjen tidlig på høsten 2013.

I de nye vedtektene har man ønsket å gi foretaket rammer for fremtidig vekst og utvikling. Formål og ansvarsområde som framkommer i § 2 er utvidet i forhold til tidligere. Her har det kommet inn en setning der det står at *"Bodø havn har på vegne av eieren ansvaret for utviklingen av de maritime næringsaktiviteter i Bodø kommune."*

Ved styrets behandling av forslag til nye vedtekter i styresak 36/2013 refereres rådmannens uttalelse der han mente at forslaget til nye vedtekter var i tråd med endringer i nytt lovverk. Rådmannen anførte videre; *"det kan være hensiktsmessig å definere innholdet i begrepet de maritime næringsaktiviteter - dette begrep omfatter slik vi ser det, mer enn det som naturlig faller inn under havnedrift"*. Havnedirektøren vurderte i fremlegget til styret at en slik avklaring hører naturlig hjemme i arbeidet med rullering av foretakets strategiplan.

I rådmannens fremlegg til bystyret i sak 13/184 har han gjentatt nevnte problemstilling i sin vurdering av forslaget til nye vedtekter, og påpeker at investering i andre formål enn havneformål krever departementets godkjenning. De nye vedtektene ble vedtatt av bystyret i desember 2013. Vedtektene er relativt omfattende og har mange bestemmelser utover det som er kommunelovens minstekrav til slike vedtekter. Så vidt revisor kan se, er vedtektene identiske med vedtekter for Tromsø Havn KF.

For de to-tre siste årene finner vi fire saker om etablering av nye bygg for utleie eller kjøp av eksisterende bygg for utleie, der det har vært diskusjon om dette var innenfor havnens formål eller ikke. Tre av disse sakene kommer vi tilbake til annet sted i rapporten, mens en av sakene refereres nedenfor.

I forslaget til investeringsbudsjett for 2013 var et av prosjektene etablering av Mathavna, et bygg svært sentralt i havneområdet, som Bodø Havn KF skal eie, og leie ut til restaurantdrift. Investeringskostnaden var stipulert til 10 mill. kr. Havna selv skal benytte en mindre del av bygget. I oktober 2013 ble havnedirektøren sammen med rådmannen og kommunens økonomidirektør bedt om å møte i kontrollutvalget. I møtet ble blant annet investeringsprosjektet Mathavna gjort rede for. I vedtaket i kontrollutvalgssak 38/13, punkt 2, står det:

"Kontrollutvalget registrerer at Bodø Havn KF planlegger å sende søknad til departementet om tillatelse etter havne- og farvannsloven § 48 nr. 3 når det gjelder prosjektet Mathavna. Videre at dette planlegges gjort innen 15. desember 2013. Kontrollutvalget mener det er viktig at det juridiske grunnlaget for prosjektet avklares så snart som mulig".

Til slutt i vedtaket står det at utvalgets vedtak sendes bystyret til orientering. I følge kontrollutvalgssekretæren ble dette sendt til kommunen i brev 5. november 2013. Vi kan ikke se at dette ble lagt fram for bystyret. Havnedirektøren opplyser i september 2015 at brevet til departementet vedrørende godkjenning av prosjektet Mathavna ikke er sendt. Han begrunner dette med at man først må ha helt klarlagt mulighet for realisering, deretter hva som vil bli prosjektets økonomiske omfang og finansiering. Med tidligst byggestart senhøstes 2016, vurderer han det som formålstjenlig å få best mulig oversikt over økonomien og risikoen i prosjektet, da dette vil forbedre muligheten for at Samferdselsdepartementet godkjenner prosjektet. Det er avklart hvem som skal drive restaurant i bygget.

I Bodø Havn KFs behandling av budsjettet for 2014, styresak 35/2013, ble investeringsrammen for prosjektet økt til 25 mill. kr. I vedtaket står det listet opp tre punkter som må være på plass før Mathavna kan realiseres, hvorav et av punktene er at prosjektet må godkjennes av departementet i henhold til havne- og farvannsloven. Styrets vedtak var naturlig nok også en del av fremlegget da foretakets budsjett for 2014, sak 13/158, ble behandlet og vedtatt i bystyret.

Styresak 25/2015 er en orienteringssak om status og fremdrift i prosjektet. Her ble styret orientert om at tre arkitektfirma ble forespurt om konseptskisser, og at administrasjonen har besluttet å gå videre med en av disse.

Utover den uklare formuleringen under formål i vedtektenes § 2 finner vi et par punkter i de nye vedtektene der teksten avviker fra det som står i loven. Kommunelovens § 67 omhandler styrets myndighet. Der står det til slutt i 1. punkt:

"styret påser at virksomheten drives i samsvar med foretakets formål, vedtekter, kommunens økonomiplan og årsbudsjett og andre vedtak eller retningslinjer fastsatt av kommunestyret"

Dette viktige punktet for styrets virksomhet er gjengitt i vedtektenes § 11 punkt 1. Her er ordet *kommunens* utelatt – hvilket kan skape tvil om det er kommunens eller bare foretakets økonomiplan og årsbudsjett man skal drive i samsvar med.

Når det gjelder forholdet mellom rådmannen og foretaket, finner vi kommunelovens § 72, punkt 1, igjen i vedtektenes § 14. Kommunelovens § 72 inneholder også et punkt 2, der det står at

"før styret treffer vedtak i en sak som skal behandles av kommunestyret, skal rådmannen være gitt anledning til å uttale seg om saken. Rådmannens uttalelse skal legges fram for styret ved dets behandling av saken.

Dette viktige punktet er ikke tatt med i vedtektene.

Felles for § 11 og § 14 i de nye vedtektene, er at disse bestemmelsene hadde samme ordlyd også i de gamle vedtektene fra 20

Foretakets strategiplan

Styret behandlet foretakets strategiplan i juni 2014. Så vidt revisor forstår, var det ingen møter med eierne underveis i utarbeidelsen av planen. Rådmannen opplyste at han ble invitert på kun et møte, der han møtte sammen med flere eksterne parter. Kommunaldirektør for utvikling i Bodø kommune sa at hun ikke var involvert i utarbeidelsen av planen. Hun kom til kommunen i juni 2014. Bodø Havn KF har i ettertid hatt møte med næring og utvikling for å gå gjennom den nye strategien med dem. Havnedirektøren ga uttrykk for at eieren vedtar formålet, mens strategien har de delegert til styret å ta seg av. Han vurderer dette opp mot blant annet § 11 i vedtektene som sier at Bodø Havnestyre har myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som gjelder havnen og dens virksomhet.

Da de nye vedtektene ble behandlet i styret høsten 2013 ble det som nevnt lagt opp til at det skulle komme en avklaring i strategiplanen på hva som inngår i begrepet "maritime næringsaktiviteter." Så vidt vi kan se, inneholder strategiplanen ingen nærmere forklaring på dette punktet. Maritime næringsaktiviteter er nevnt som en av finansieringskildene for foretaket. Det slås fast i strategiplanen at foretaket normalt ikke skal motta driftstilskudd fra Bodø kommune.

Planen ble ikke lagt fram for bystyret (eier) før i mars 2015. Den ble da lagt fram som orienteringssak. Ny styreleder som tiltrådte fra desember 2014, sa at han var veldig tydelig på at foretaket skulle løfte saken til bystyret og få den fram.

Havnedirektøren ga uttrykk for at han tror at man fortsatt vil få diskusjon om hva havna skal involvere seg i, og hva den ikke skal involvere seg i. Han ga også uttrykk for at han ser at eierorganet bystyret har blitt for lite involvert og informert om hva Bodø Havn KF holder på med, og vil derfor søke å få informert det nyvalgte bystyret om Bodø Havn så snart som mulig. Han opplyste at man nå er i gang med å operasjonalisere planen internt i foretaket.

Møtepunkter og kommunikasjon mellom foretaket og kommunen

Nåværende rådmann ble ansatt i begynnelsen av 2011. Førrige rådmann hadde da vært i stillingen i om lag 20 år og deltok ved opprettelsen av i alt fire kommunale foretak i kommunen. Kommunens økonomidirektør ble ansatt i august 2012. Fra sommeren 2014 fungerte leder for økonomikontoret i kommunen som økonomidirektør fram til sommeren 2015.

Rådmannen velger om han selv vil utføre en oppgave i praksis, eller om han delegerer oppgaven til en av sine underordnede i kommuneadministrasjonen.

I eierskapsmeldingen som ble lagt fram i februar 2014, sak 14/4, ble det vedtatt at det skal være eiermøter mellom kommunen og foretakene minst en gang hvert år. I tidligere år, før 2012, var det vanligvis to eiermøter mellom kommunen og foretakene hvert år, et møte på våren og et møte på høsten. Dette har tradisjonelt vært de formelle møtene mellom partene. Tilstede på eiermøtene har vært ordfører, rådmann, kommunens økonomidirektør,

styreleder, havnedirektør, foretakets økonomisjef, samt formannskapssekretæren. De sakene som gjennomgående går igjen, er budsjett/økonomi og planer videre framover. Foretaket orienterer også om pågående saker. Det er ikke formell sakliste. Det er kommunen som kaller inn til eiermøte.

Rådmannen ga uttrykk for at det ikke har vært eiermøter så ofte som det burde i den senere tid. Han sa at dersom et foretak ber om møte med kommunen, så får de det med en gang. Revisor har vært i kontakt med formannskapssekretæren for å få stadfestet når det har vært eiermøter de siste to-tre årene, og for å få referatene fra disse. Vi fikk referat fra et eiermøte i mai 2015. Vi har ikke fått svar på vårt spørsmål om når forrige eiermøte fant sted. Intervju med ledelsen i havna tyder på at det ikke var eiermøter i 2014, og at det var et par år siden siste eiermøte da man møttes i mai 2015. Etter eiermøtet i mai 2015 inviterte rådmannen lederne for alle de kommunale foretakene til rådmannens strategiske ledersamling i juni 2015. Han ga uttrykk for at dette var nyttig for alle parter og vil bli praksis også videre framover.

Rådmannen opplyste at både han og ordføreren nå mottar møteinnkalling og protokoll fra styremøtene i Bodø Havn KF. Dette har fungert de siste par årene, etter at man ba om det.

Rådmannen har i svært liten grad skrevet formelle uttalelser til styret om sitt syn på saken før styrebehandling av saker som skal til bystyret. I enkeltsaker har det hendt at han har utvekslet e-poster med havnedirektøren der hans syn har kommet fram. Dette har vi også sett referert i enkelte styresaker.

Det er også sjelden rådmannen har vært til stede i styremøter i foretaket. Vi finner han på deltakerlista til et styremøte vinteren 2015 da investeringsbudsjett 2015-2018 for Bodø Havn KF skulle behandles, og et styremøte i juni 2014 da strategiplanen var helt i slutfasen. Rådmannen har ikke sendt noen annen ansatt fra kommuneadministrasjonen som observatør på styremøter. Vi har ikke funnet eksempler på at rådmannen har stoppet en styresak i foretaket og krevd at den legges fram for bystyret. Rådmannen gir ellers uttrykk for at han ikke er sikker på at alle saker i foretaket som burde komme til bystyret, gjør det.

Bodø Havn KF sender rutinemessig økonomisaker som årsbudsjett for drift og investeringer, tertialrapporter og årsregnskap/årsmelding til fremleggelse i bystyret. I slike saker skriver rådmannen rutinemessig et kort saksfremlegg som legges først i saken til bystyret, og som oftest er et kort sammendrag av foretakets fremlegg. Revisor fant to saker der rådmannen har skrevet noe om sitt syn på saken, og som avviker fra det som er foreslått fra foretaket. Det var til behandlingen av saken om nye vedtekter og til investeringsbudsjett 2015-2018 for foretaket.

Havnedirektøren opplyste at han eller andre fra ledergruppen ofte har hatt møter med byteknikk og de underliggende enhetene der, fordi de har mange prosjekter som går opp mot hverandre. Det har også vært mye møtevirksomhet med byplankontoret i forbindelse med reguleringsplaner. Direktør for utvikling og næring i kommunen opplyser at man hadde

ett møte med Bodø Havn KF i juni 2015, og at man tenker å ha inntil fire møter pr. år for å diskutere strategi.

Budsjettprosessen for foretaket har forløpt på den måten at foretaket har utarbeidet sitt forslag til drifts- og investeringsbudsjett og lagt fram for styret i foretaket. Styret har så behandlet forslaget, gjort vedtak og sendt saken over til behandling i bystyret. Utarbeidelsen av budsjett i foretaket har i liten grad blitt fulgt opp gjennom kommunikasjon mellom økonomileder i foretaket og kommunens økonomiavdeling. Et samarbeid på dette nivået ble imidlertid gjennomført for investeringsbudsjettet for 2015-2018 vinteren 2015. Det har som nevnt ovenfor heller ikke vært eiermøter over en periode på to år, formelle møter der budsjettsaker ville hatt en naturlig plass.

Foretaket har i stor grad utarbeidet og vedtatt sitt budsjettforslag uavhengig av hvilke rammer kommunens økonomiplan og budsjett måtte legge opp til. Som det framgår i kapittel 5.0, har Bodø Havn KF hatt store investeringer de senere år. Kommunens økonomidirektør bekrefter at det ikke har vært gitt rammer for drift og investering fra kommunens side. Samtidig bekrefter han at Bodø Havn KFs relativt store investeringer ikke er uproblematiske i forhold til kommunens totale investeringsrammer og låneopptak. De store investeringene i havna øker kommunens totale opplåning og gjeldsgrad, tilsynelatende uten at dette har vært tatt hensyn til i kommunens økonomiplanlegging. Administrasjons- og økonomilederen i havna sier at det er forskjell på havnas prosjekter i den forstand at noen av dem øker kommunens låneopptak uten at det er knyttet inntekter til det, og at andre av havnas investeringer øker det totale låneopptaket, men gir samtidig driftsoverskudd når renter og avdrag er betalt. De sistnevnte investeringene mener Bodø Havn KF ikke øker den kalkulererte risikoen for kommunen i nevneverdig grad – vel og merke dersom de virkelig gir driftsoverskudd over tid. Uansett er det slik at alle lån øker kommunens gjeldsgrad. Foretakets kalkulasjon av lønnsomheten for inntektsgivende investeringsprosjekter har kommunens økonomidirektør ikke hatt innsyn i. Han gir uttrykk for at det vil han veldig gjerne ha, for kvalitetssikring og risikovurdering.

Både rådmann og økonomidirektør ga uttrykk for at de synes det er vanskelig å arbeide i forhold til kommunale foretak generelt og Bodø Havn KF spesielt. De mente at rådmannen ikke har dekning i kommuneloven for den nødvendige styring og kontroll av kommunale foretak, og at rådmannen blir ansvarliggjort for noe som han ikke riktig har ansvaret for. Ansvarslinjene for foretaket går gjennom foretakets styre og rett til bystyret. De ga uttrykk for at rådmannen er satt mer eller mindre på sidelinja med mangel på makt og myndighet. Det er revisors inntrykk at slike oppfatninger har påvirket kommuneadministrasjonens arbeid i forhold til Bodø Havn KF i stor grad. Bodø Havn KF har på sin side ønsket å ha stor grad av selvstendighet, sannsynligvis mer enn de andre foretakene i kommunen. I følge havnedirektøren skyldes dette at Bodø Havn KF som hovedregel skal være selvfinansiert, mens de øvrige kommunale foretakene mottar årlig driftstilskudd.

Investeringsbudsjett 2015-2018

I desember 2014 ble Bodø Havn KFs årsbudsjett for 2015, sak 14/185, lagt fram for bystyret. I rådmannens konklusjon og anbefaling i vedlegget står det at *"rådmannen anbefaler bystyret å vedta forslag til årsbudsjett 2015 slik det framkommer i denne saken, men ønsker å påpeke det høye investeringsnivået foretaket legger opp til"*.

Revisor kan ikke se at dette forslaget har vært forelagt formannskapet. Det ser ut til å ha blitt lagt fram for bystyret med foretaksstyrets forslag til vedtak. Driftsbudsjettet er satt opp i tråd med § 3 i forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale foretak, vedlegg A og B, som viser oppsettet for driftsdel og investeringsdel. Investeringsbudsjettet vises i et oppsett som ikke er i tråd med nevnte forskrift. Det viser stort sett tall for totale investeringer på 217,9 mill. kr. i 2015, samt lånebehovet. Nedenfor er noen få prosjekter kommentert med antatt prosjektsum, mens de fleste store prosjektene i forslaget ikke er omtalt og tallfestet.

Bystyret godkjente driftsbudsjettet. For investeringsbudsjettet ble det vedtatt at foretaket i samarbeid med kommunen skulle utarbeide et nytt investeringsbudsjett der de enkelte investeringer skulle kommenteres og plan for renter og avdrag skulle framkomme.

Dette medførte at administrasjons- og økonomisjefen i foretaket og konstituert økonomidirektør i kommunen hadde noen møter utover vinteren 2015. To av investeringsprosjektene omhandlet bygg som foretaket ønsket å kjøpe for så å leie ut. I begge tilfellene har det vært diskusjon om dette var prosjekter som Bodø Havn KF burde engasjere seg i, jfr. formålsparagrafen i vedtektene. Et av byggene, som ville koste 85 mill. kr. i innkjøp, ble tatt ut av investeringsbudsjettet tidlig på vinteren 2015. Det ble klart at man ikke hadde gjort tilstrekkelig forarbeid for å finne ut hvor store inntekter det ville innbringe til dekning av renter og avdrag, og til bidrag til Bodø Havn KF. Styreleder som tiltrådte fra og med desember 2014, opplyste at han ikke tror det ville være mulig å få leietakere som kunne oppfylle inntektsforutsetningene i tilstrekkelig grad. Ifølge havnedirektøren var det foretaksadministrasjonens ønske å innlede forhandlinger med potensielle leietakere. Av ulike årsaker mente man det var relativt gode sjanser for å få dette til. Inntektsanslaget var usikkert og et foreløpig tall. Nye tall skulle legges fram for styret når det ble mer avklart.

Når det gjaldt det andre kjøpet av bygg som hadde en investeringskostnad på 23 mill. kr, var det diskusjon mellom rådmannen og havnedirektøren om dette burde gjennomføres, også denne gang med bakgrunn i vedtektenes formålsparagraf. Havnedirektøren påpekte at flertallet i havnestyret her mente at man var innenfor formålet i vedtektene.

Det endelige forslaget til styret gir en relativt detaljert beskrivelse av de ulike investeringsprosjektene som fortsatt er med, og som nå beløper seg til 106,6 mill. kr. totalt. Til behandlingen i styret ble det lagt fram tre alternative investeringsforslag med totale kostnader på 58,0, 65,6 og 106,6 mill. kr. For de to siste alternativene var det tatt inn at Bodø kommune skulle yte et årlig driftstilskudd til Bodø Havn KF på henholdsvis 0,6 og 3,8 mill. kr. Styret vedtok alternativet med 106,6 mill. kr. i investering og 3,8 mill. kr. i

driftstilskudd. Til slutt ble investeringsbudsjett 2015-2018 lagt fram for bystyret i sak 15/15 i mars 2015. Revisor kan heller ikke nå se at forslaget har vært forelagt formannskapet. Det ble lagt fram for bystyret i slutten av mars 2015 med foretaksstyrets forslag til vedtak. I samme bystyremøte som dette ble behandlet, ble også strategiplanen lagt fram til orientering – der det sto at foretaket normalt ikke mottar tilskudd fra kommunen. Som nevnt tidligere hadde rådmannen skrevet litt om sitt syn på dette budsjettforslaget; driften i kommunen måtte reduseres for å få dette til.

Når det gjelder kjøp av utleiebygget til 23 mill. kr. som fortsatt var med i investeringsbudsjettet, hadde man her tenkt å benytte en forkjøpsrett. Like etter at budsjettvedtaket forelå, ble det klart at den potensielle leietakeren ikke var villig til å betale tilstrekkelig leie til at inntektene ville dekke renter og avdrag. Da var ikke Bodø Havn KF interessert i å kjøpe bygget, da en forutsetning for kjøp var positiv avkastning innenfor akseptabel kostnad. Leietakeren kjøpte bygget. Dette var allerede fremforhandlet mellom selger og kjøper før Bodø Havn KF ville benytte forkjøpsretten. Rådmannen la fram sak 15/57 for formannskapet i slutten av april 2015, med forslag om at kommunen ikke benyttet seg av forkjøpsretten. Dette ble vedtatt.

Historikk fra et konkret investeringsprosjekt

Høsten 2012 ble Bodø Havn KFs investeringsbudsjett for 2013 lagt fram med en ramme på 108,9 mill. kr. i sak 12/189. Bystyret vedtok forslaget med forutsetning om at Bodø Havn KF skulle redegjøre detaljert for framtidige driftskonsekvenser og spesielt inntektsutviklingen knyttet til disse investeringene. Et av prosjektene var et nybygg for utleie, investeringskostnad 22,5 mill. kr. Dette er et prosjekt som var omstridt på grunn av forholdet til hva som er Bodø Havn KFs oppgaver, jfr. uklarheten i vedtektenes formålsparagraf.

Bodø Havn KFs redegjørelse er datert 24. januar 2013. Redegjørelsen for prosjektene er holdt på et overordnet nivå. For det aktuelle prosjektet står det bl.a. at bygging forutsetter inngått kontrakt med leietaker, at kontrakten vil gi Bodø Havn KF inntekter til drift, og at anbudsfrist er i slutten av januar 2013. Investeringssum er 22,5 mill. kr.

Fra kommunens side ble det bestemt at Bodø Havn KF måtte kjøpe tomt av kommunen til dette prosjektet, jfr. formannskapssak 12/229 og 13/2, sistnevnte fra 30. januar 2013. Kjøpesummen ble 10 mill. kr. I følge havnedirektøren kom dette helt overraskende på styret og administrasjonen i foretaket.

I styremøte 5. mars 2013 ble styret forelagt en orienteringssak, sak 13/2013, der det orienteres om anbudene, og at det laveste anbudet etter forhandlinger er nede i 32 mill. kr. og med ferdigstillelse i september 2013. Det står at det i "*skrivende stund er knyttet forholdsvis stor usikkerhet til om partene kommer til enighet om en leieavtale på grunn av den aktuelle tomten som må kjøpes, og at Bodø Havn KF av kommunen er pålagt å bygge en vei til ca. 4 mill. kr*".

6. mars ble Bodø Havn KFs redegjørelse for investeringsbudsjettet lagt fram for formannskapet i sak 13/27, og 21. mars for bystyret i sak 13/36. Der står det at Bodø Havn KF legger opp til et ekspansivt investeringsbudsjett for 2013 hvor den største andelen er "utgifter til inntekts ervervelse" Det gjelder også byggingen av det aktuelle utleiebygget. Dette er fortsatt ført opp med en investeringskostnad på 22,5 mill. kr.

Havnedirektøren opplyste at det var en forglemmelse at oppdateringen ikke ble oversendt formannskapssekretæren.

20. juni 2013 behandlet bystyret Bodø Havn KFs tertialrapport I for 2013, sak 13/76. I denne rapporten finnes en talloversikt over årets investeringer. Det aktuelle utleiebygget er oppført med 22,5 mill. kr. i investeringskostnad. Det er regnskapsført et svært lite beløp på prosjektet. Det er ingen videre kommentarer.

I styresak 18/13, 18. juni, er det regnskapsført vel 10 mill. kr. på prosjektet. I styresak 23/13, 27. august, er det regnskapsført ca. 21 mill. kr. I styresak 29/13, 8. oktober, er det regnskapsført nesten 40 mill. kr. på utleiebygget, og her vedtas en budsjettregulering fra 22,5 til 50,5 mill. kr. for prosjektet.

Bodø Havn KFs tertialrapport II for 2013 ble behandlet i bystyret 31. oktober i sak 13/139. For investeringer står det i rådmannens sammendrag fremst i saken at budsjettet er tatt ned på prosjekter som ikke har hatt så stor aktivitet hittil, og at det er økt på et par prosjekter med overskridelser. Budsjettet for det aktuelle utleiebygget er økt fra 22,5 mill. kr. til 50,5 mill. kr. På denne måten balanserte Bodø Havn KFs investeringer for 2013 totalt sett. Under står det en kort forklaring i tre punkter på den store budsjettreguleringen; tomteknad, kommunal vei og økning på størrelsen på bygget. På dette tidspunktet var bygget kommet opp.

Kort oppsummert ble det på under et år besluttet å bygge et bygg for utleie til en kostnad på 22,5 mill. kr., som sto ferdig etter noen måneders byggetid, og som kom til å koste Bodø Havn KF til sammen 51, 5 mill. kr. da alt var ferdig.

Rådmannen opplyste i intervjuet at han underveis ikke var klar over hva som hadde skjedd.

Vi har spurt havnedirektøren om hvordan lønnsomheten ble på dette prosjektet, siden investeringskostnaden ble noe ganske annet enn det som var utgangspunktet for lønnsomhetsberegningene. Havnedirektøren sa at i utgangspunktet var prosjektet et gullkantet prosjekt for Bodø Havn KF, men at de ekstra kostnadene kuttet grovt inn på marginen. Han sier likevel at Bodø Havn KF tjener penger på selve bygget, samt tilknyttede inntekter. Dette har revisor ikke undersøkt nærmere.

5.1.3 VURDERING

Foretakets vedtekter

Havne- og farvannsloven § 4, 3. og 4. punkt omhandler hva som kommer inn under havnevirksomhet, og hva som kan regnes som havneanlegg. Lovens § 48 omhandler forvaltning av havnekapitalen. Bestemmelsene setter grenser for hva havnekapitalen kan benyttes til.

Begrepet maritime næringsaktiviteter er vanskelig å vurdere opp mot lovens bestemmelser. Når det gjelder det konkrete tilfellet Mathavna, kan revisor ikke se at utleiebygg beregnet for restaurantdrift uten videre kommer inn under havnevirksomhet i havne- og farvannslovens § 4, 3. og 4. punkt. Kontrollutvalget ønsket allerede høsten 2013 at departementet skulle vurdere Mathavna opp mot havne- og farvannsloven § 48, punkt 3. Det har ikke blitt sendt brev til departementet om dette, og kontrollutvalgets vedtak er ikke fulgt opp. Heller ikke styrets vedtak i styresak 35/2013 der budsjettet for prosjektet ble økt til 25 mill. kr., og forutsetningene i etterfølgende bystyresak 13/158, er fulgt opp. Revisors vurdering er at dette prosjektet bør avklares med departementet før bygging starter. Kanskje kan departementets avklaring også være retningsgivende i forhold til andre lignende saker.

At kontrollutvalgets vedtak ser ut til ikke å ha kommet til bystyrets kunnskap, er kritikkverdig, rutinene for dette bør gjennomgås.

Revisor har i faktadelen påpekt mangler i vedtektenes § 11 og § 14. Når det først tas med i vedtektene hva som er styrets oppgave, og hvordan forholdet mellom rådmann og foretak skal være, bør dette gjøres på en fullstendig måte slik at misforståelser og utelatelser i forhold til lovens tekst unngås.

Vedtektene er et av få virkemidler eier har i forhold til sin eierstyring i selskaper. Det er derfor nødvendig at det fra eiers side er nøye gjennomtenkt hva som står i vedtektene, og at vedtektene ikke bidrar til uklarhet om hva foretakets formål skal være. Det er viktig å slå fast hva som er Bodø Havn KFs kjernevirksomhet og i hvilken grad foretaket skal opptre som næringsaktør i konkurranse med øvrig næringsliv. Det er bystyret (eier) som bestemmer hva som skal stå i vedtektene.

Revisor vurderer for øvrig at havnedirektøren har gått ut over sine fullmakter, jfr. kommuneloven § 71, punkt 3, i forhold til at administrasjonen i foretaket på egen hånd valgte konseptskisse for Mathavna. Dette er et spesielt bygg planlagt på en strategisk beliggende tomt i byen. Denne avgjørelsen burde i hvert fall vært forankret og behandlet i styret.

Strategiplanen

Strategiplanen er en overordnet strategiplan for Bodø Havn - som også har innvirkning på resten av kommunen. Det er kommunen som eier havna og bystyret som fatter viktige beslutninger for kommunen, jfr. kommuneloven § 6. Bystyret har ansvaret for totaliteten. Eierforankring bør sikres i strategiske saker.

Revisor vurderer at eier i større grad burde vært involvert i utarbeidelsen. Rådmannen burde også ha vært involvert i større grad. Næring og utvikling ville vært en naturlig samarbeidspartner. Planen burde kommet til bystyret tidlig høst 2014, uten opphold, og den burde ikke vært lagt fram bare som en orienteringssak. Den mangler for øvrig de begrepsavklaringer som det var lagt opp til i styresak 36/2013 om foretakets vedtekter. Operasjonaliseringen av planen bør foregå internt i foretaket, der fagkunnskapen sitter.

Møtepunkter og kommunikasjon mellom foretaket og kommunen

Revisor konstaterer at det de siste to-tre årene har vært svært liten formell kontakt mellom administrativ ledelse i kommunen og foretaksledelsen, og også lite uformell kontakt. Vedtak om eiermøter i eiermeldingen for 2014 ble ikke fulgt opp i 2014. Rådmannen har i svært liten grad benyttet sin rett etter kommuneloven § 72 punkt 1 og 2 til å levere skriftlig uttalelse før styret behandler en sak, og til å be om at en sak skal til bystyret for behandling. Han har også i svært liten grad benyttet seg av mulighetene etter kommunelovens § 23, punkt 3. til å være tilstede i styremøtene selv eller ved bruk av observatør. Konsekvensen blir at foretaket i vel stor grad blir autonomt drevet.

Revisor vurderer det slik at rådmannen har en rekke muligheter for innsyn og til å bli hørt som ikke har blitt benyttet. Forarbeidene til kommunelovens kapittel 11 om blant annet kommunale foretak, Ot.prp. nr. 53 (1997-1998) kapittel 5.5 med merknader, kan hjelpe oss til å forstå forholdet mellom kommune og foretak. Vi må tolke kommuneloven dit hen at rådmannen ikke kan instruere havnedirektøren, og at rådmannen ikke har resultatansvar for selve driften i foretaket. Dette er tillagt styret. Men straks det som skjer i foretaket kan påvirke resten av kommunen, har rådmannen et ansvar for å vurdere om det er noe som bør komme til bystyrets kunnskap. Rådmannen er leder for hele kommunens administrasjon, og ansvarlig for totaliteten i det som legges fram til politisk behandling.

Det er viktig å ha så god kommunikasjon og samordning mellom kommuneadministrasjonen og foretaket som mulig. Da blir det mindre aktuelt for rådmannen å legge fram innstillinger for bystyret som er annerledes enn det styret vedtar.

Det er særlig i budsjettsaker at kommunikasjon og samordning er viktig. Foretaket er underlagt kommunens budsjettmyndighet. Kommunelovens § 46, nr. 2, bestemmer at årsbudsjettet skal omfatte hele kommunens virksomhet. I forskriften om særbudsjett for kommunale foretak står det i § 2, 1. ledd at kommunens budsjett for kommende år også skal omfatte kommunens virksomhet i kommunalt foretak. Det er rådmannens ansvar å sørge for at bystyret får seg forelagt et budsjett som viser totaliteten. Da må kommunens

planrammer også omfatte Bodø Havn KF. Budsjettarbeidet må koordineres underveis slik at man kommer ut med et budsjettforslag som totalt sett er i henhold til planrammen. Kommuneloven inneholder ingen bestemmelser om formell møtevirksomhet mellom kommunen og foretaket. Dette er en del av kommunens rutiner og eierstyring som rådmannen må organisere.

Investeringsbudsjett 2015-2018

Både årsbudsjettet for 2015 som ble lagt fram i desember 2014 og investeringsbudsjettet for 2015-2018 som ble lagt fram i mars 2015 hadde innstilling fra styret i foretaket. Dette er ikke i tråd med kommuneloven. Det er formannskapet som skal lage innstillingen i budsjettsaker til bystyret, det gjelder også foretakenes budsjett, jfr. merknad til § 2 i forskrift om særbudsjett for kommunale foretak. Forslag til investeringsbudsjett skal settes opp i tråd med forskrift om særbudsjett, vedlegg B. Det forhindrer ikke at de enkelte prosjektene bør få en relativt grundig omtale.

Investeringsbudsjett 2015-2018 kom ikke til bystyret før i mars 2015. Dette er brudd på kommuneloven § 45, nr. 1. Budsjettet hadde et forslag om at foretaket skulle få et årlig driftstilskudd på 3,8 mill. kr. Kommunens økonomiplan for 2015-2018 ble vedtatt i desember 2014 og inneholdt ingenting om dette. Styret i foretaket har ansvar for å se til at det legges fram et forslag til budsjett som er i tråd med kommunens økonomiplan, jfr. kommuneloven § 67, punkt. 1. Det ble ikke gjort i dette tilfellet. Det er samtidig revisors vurdering at dersom foretaket hadde blitt tildelt en investeringsramme på forhånd, og budsjettarbeidet hadde vært koordinert mellom kommunen og foretaket utover høsten 2014, kunne foretakets budsjett blitt vedtatt i desember innenfor kommunens økonomiplanrammer.

Revisor vurderer at foretakets beregning av inntekter i forhold til kjøp av to ulike bygg for utleie var på et relativt tidlig stadium da budsjettforslaget ble lagt fram. Det forelå ikke nok mange leietakere eller enighet med leietakere om hva disse var villige til å betale. Slik revisor ser det, var foretakets forslag til investeringsbudsjettet for 2015 satt opp på usikkert grunnlag. Inntektsforutsetninger bør være tilstrekkelig avklart til bystyrets behandling. Sikre beregninger av forventet inntekt av investeringsprosjekter er viktige for foretakets økonomiske resultat. Dersom foretaket ikke selv makter å dekke inn underskudd på driften innen to år etter at underskudd har oppstått, må kommunen dekke dette, jfr. forskrift om årsbudsjett § 7, 1. ledd.

Historikk fra et konkret investeringsprosjekt

Da formannskapet og bystyret fikk seg forelagt redegjørelsen for investeringsbudsjett 2013 i mars 2013, måtte både havnedirektøren og styret være klar over at investeringsutgiftene for det aktuelle prosjektet ville bli noe helt annet enn 22,5 mill. kr, slik det sto i saksfremlegget. At redegjørelsen fra Bodø Havn KF som følger saken, er datert i januar 2013, endrer ikke på dette.

Da tertialrapport I for 2013 fra foretaket kom til bystyret i juni 2013, kom prosjektets virkelige kostnad heller ikke til syne for bystyret. Da sluttsammen kom til bystyrets kunnskap i tertialrapport II i oktober 2013, var det på en måte som ikke fanget og ikke fikk noen oppmerksomhet. Da var det uansett for sent å reagere.

Det er revisors oppfatning at bystyret ikke ble informert om vesentlige forhold rundt økonomien i prosjektet, som faktisk må ha vært kjent for både havnedirektør, styre og hvert fall deler av formannskapet. Informasjon ble holdt tilbake. Det finnes ingen regler for når et prosjekt endres i den grad at saken bør forelegges bystyret på nytt. I dette tilfellet er det revisors vurdering at styret i foretaket har gått langt ut over sine fullmakter i forhold til bystyret. Investeringsprosjektet burde vært forelagt bystyret med nye økonomiske forutsetninger, eller eventuelt lagt bort, senest i mars/april 2013, før bygging startet.

Rådmannen kunne ha benyttet sin rett til å instruere foretakets ledelse om at saken skulle utsettes til bystyret hadde behandlet den, jfr. kommuneloven § 72. punkt 1.

Som nevnt i kapittel 5.0 satt tre av medlemmene i foretaksstyret også i formannskapet. Det kan være vanskelig å ha flere hatter på samtidig. Kommunenes sentralforbunds anbefalinger til styresammensetning i kommunale selskaper er at styret i stor grad bør bestå av profesjonelle medlemmer, og ikke kun politikere fra bystyret. I dette tilfellet satt hele tre av styremedlemmene med plass i bystyret også i formannskapet. Revisor vurderer dette som uheldig. Dette er en del av kommunens eierskapspolitikk som bør vurderes endret.

5.2 Hvilke systemer og rutiner har Bodø Havn KF som offentlig forvaltningsenhet?

5.2.1 REVISJONSKRITERIER

Et kommunalt foretak er en del av kommunen og underlagt forvaltningsloven, offentlighetsloven og arkivloven.

Forvaltning

Foretakets vedtekter § 12 pålegger følgende oppgaver der forvaltningsloven er bestemmende for selve saksbehandlingen:

"Bodø havnestyre treffer enkeltvedtak etter Lov 2009-04-17 nr. 19 om havner og farvann"

"Bodø havnestyre fastsetter kommunale forskrifter etter lov av 2009-04-17 nr. 19 om havner og farvann med tilhørende forskrifter, herunder ordensforskrifter for havnen og farvannet samt bestemmelser om anløpsavgift, saksbehandlingsgebyr og om vederlag for havnens tjenester".

Arkiv

Arkivlovens § 6 omhandler arkivansvaret:

"Offentlige organ plikter å ha arkiv, og disse skal være ordnet og innrettet slik at dokumentene er trygge informasjonskilder for samtid og ettertid".

Arkivforskriftens § 3-2 omhandler telefaks og elektronisk post:

"Dokumenter som blir avsendt eller mottatt via telefaks og e-post, og som etter form eller innhold må regnes som saksdokument for organet, skal arkivmessig behandles som andre saksdokumenter etter denne forskriften, jfr. særlig §§ 2-6, 3-1 og 3-8. (Fotnote 2)

Organ som benytter e-post skal ha et sentralt e-postmottak for post til organet".

Arkivforskriftens § 3-5 omhandler registrering og fordeling:

"Saksdokument skal registreres i journal før de går til saksbehandling".

Arkivforskriften stiller krav om arkivplan i § 2-2:

"Et offentlig organ skal til en hver tid ha en ajourført samleplan, en arkivplan, som viser hva arkivet omfatter og hvordan det er organisert. Arkivplanen skal også vise hva slags instruksjer, regler, planer m.v., som gjelder for arkivarbeidet".

Offentlighet

Hovedreglene om innsyn finnes i offentlighetsloven § 3:

"Saksdokument, journaler og lignende register for organet er åpent for innsyn dersom ikke annet følger av lov og forskrift med hjemmel i lov. Alle kan kreve innsyn i saksdokument, journaler og lignende register for organet hos vedkommende organ".

Postjournalen som viser innkommet post til det offentlige organet er offentlig.

²⁾ Omhandler journalføring, mottak og åpning av post samt avskrivning og arkivlegging.

5.2.2 FAKTA

Forvaltning

På internettsiden til Bodø Havn KF finner vi flere dokumenter som retter seg mot brukere av havnen. Et av dem er en lokal forskrift om anløpsavgift etter havne- og farvannsloven § 25 gjeldende fra 01.01.2014. Den er godkjent av styret i sak 14/2014 med hjemmel i havne- og farvannsloven. I tillegg har man et anløpsavgiftsregulativ der anløpsavgiften er fastsatt. I vedtaket i styresak 14/2014 står det at man har delt det som omhandler anløpsavgift opp i to dokumenter, et for selve forskriften og et for anløpsavgiftene, i tråd med anbefalt forslag fra Kystverket.

På nettsiden finner vi også en prisliste med priser for kaivederlag, varevederlag og en rekke andre tjenester i havna. Der er også et skriv som kalles forretningsbetingelser, der man kan lese nærmere om bestemmelser for de ulike vederlagene i prislista. Etter havne- og farvannsloven § 42, 4. ledd er det den som tilbyr havne- og transporttjenester som fastsetter pris og andre forretningsvilkår.

Både anløpsavgiftsregulativet og prislista er oppe til vurdering hvert år i forbindelse med budsjettbehandlingen i foretaket. Administrasjons- og økonomisjefen opplyste at anløpsavgift, kaivederlag og varevederlag ikke har vært endret siden 2006-2007. Årsaken til dette er at man ønsker å være mest mulig konkurransedyktig i forhold til veitransport, i håp om å få større trafikkmengde over på sjø.

Havneoppsynet registrerer alt av anløp. Det skal meldes 24 timer i forveien før en båt kommer inn til havna. Så registreres båten inn og mottar faktura fra Bodø Havn på det som skal betales i det særskilte tilfellet.

Havne- og farvannsloven § 14 og § 42 tilsier at havnen *kan* fastsette forskrift om orden i og bruk av henholdsvis farvann og havn når hensynet til effektivitet og sikkerhet krever det. Departementet har i forskrift³ stilt opp en mal som skal benyttes. Bodø Havn KF har ikke slike forskrifter. Foretaket har et ordensreglement for leie av fritidsbåt plass og opplagsplass eiet av Bodø Havn KF som gjelder fra 01.10.2009. Dette er relativt detaljert og ligger på nettsiden.

Bodø Havn KF fatter enkeltvedtak i saker der det er snakk om utlegging av flytebrygger, bygging av kaier og andre tiltak i Bodø kommunes sjøområde. Det er driftssjefen som saksbehandler dette. Det benyttes en mal som er utarbeidet av Kystverket og tilpasset for Bodø Havn KF. Malen inneholder bakgrunn, aktuelle bestemmelser, vurdering av saken, vedtak og begrunnelse. Det er opplyst om klageadgang. Vi har gått gjennom to slike søknader og svar fra Bodø Havn KF. Det er svart innenfor 4 uker etter mottatt søknad. Havnedirektøren opplyste at dersom det kommer andre typer søknader som krever enkeltvedtak, er det i utgangspunktet han som håndterer det, men at man ikke har andre typer enkeltvedtak enn nevnt ovenfor.

³ Forskrift om bruk av mal og godkjennelse av kommunale forskrifter om orden i og bruk av havner, gjeldende fra 2. november 2012.

Arkiv

Bodø Havn KF har hatt et gammelt elektronisk arkivsystem i mange år. Systemet er ikke beregnet til å skrive brev i, men utgående og inngående post blir registrert inn i postjournal. Vi fikk opplyst at dokumenter kan skannes inn. Slik revisor forestår det, har man også fysiske arkivmapper.

Foretaket gikk til innkjøp av nytt sak/arkivsystem Public 360 som er godkjent etter gjeldende arkivstandard Noark 5. Dette skulle implementeres fra begynnelsen av 2014. Alt av programvare er installert, og det er kjørt opplæring. Det er laget en omfattende håndbok for arkivrutiner og bruk av Public 360. Det ble opplyst at av kapasitetsmessige årsaker har man ikke klart å komme ordentlig i gang med det nye systemet. Noen har tatt det nye systemet i bruk, mens andre fortsatt benytter det gamle systemet. Det ble opplyst at man nå har startet prosessen for å ta Public 360 i bruk over hele linja.

Begge systemene har postjournal. Vi ba om utskrift fra postjournalene fra og med juli til midt i september 2015. I det gamle systemet var det ett dokument i postlista, et inngående brev. Postjournalen fra Public 360 inneholder mellom 20 og 30 poster, jevnt fordelt på inngående og utgående post. Postene i lista er sortert på saksnummer. Inngående dokumenter har dokumentdato og journaldato samme dag eller kort tid etter hverandre. For utgående brev er det i noen tilfeller flere måneder mellom dokumentdato og journaldato. Det siste skyldes at man ikke har journalført dokumentene da man skrev dem, men har tatt en opprydding tidlig inneværende høst. Noen av dokumentene i journalen er avskrevet, hvilket betyr at det framgår i journalen at de er ferdig behandlet.

Innkallinger og protokoller fra styremøtene oppbevares i permer og skrives eller skannes ikke i arkivsystemet. Public 360 har funksjonalitet for dette, som vi fikk opplyst vil bli tatt i bruk når nytt havnestyre tiltrer mot slutten av inneværende år.

Administrasjons- og økonomisjefen sa at når et brev kommer inn til foretaket, blir det først skannet og lagt inn i postjournalen. Så blir det distribuert til den som skal ha det.

Bodø Havn KF har en firmapost adresse for e-post. Kundene er oppfordret til å benytte den adressen. Det ble opplyst at arkivverdige e-post som kommer inn der, blir lagt inn i Public 360. Det opplyses at det ellers er variabelt i hvilken grad e-post blir sendt over til arkiv. Det har ikke vært spesielt fokusert på arkivverdige e-post og rutiner for det i organisasjonen. For de to søknadene som ble behandlet med enkeltvedtak, jfr. forrige side, kom den ene inn som e-post til driftssjefen utenom firmapostadressen, mens den andre kom til firmapost. Det framgår av utskriftene vi fikk tilsendt, at disse ble sendt over til arkiv. Public 360 har funksjonalitet for å ta inn e-post. Det ble opplyst at det med e-poster vil bli tatt opp i organisasjonen.

Foretaket har ikke arkivplan. Bodø kommune har per i dag heller ikke en godkjent arkivplan for sitt arkiv. Statsarkivet kom på tilsyn i kommunen i 2014. Da ble det klart at dette er en mangel kommunen har. Serviceleder i kommunen som også har et overordnet ansvar for

arkiv, opplyste at man er i gang med å få dette på plass. Hun sa også at kommunens arkivplan skal inneholde en oversikt som viser blant annet kommunale foretak, hvilket arkivsystem de bruker, hvem som har ansvar for arkivet der; de overordnede linjene i dette skal komme fram. Ved henvendelse til Arkiv i Nordland fikk vi opplyst at dette er korrekt. De opplyste videre at et kommunalt foretak er et eget offentlig organ i forhold til arkivloven. I tillegg til å framkomme på overordnet nivå i kommunens arkivplan, skal de også ha sin egen arkivplan.

Rådmannen har i den senere tid opprettet en gruppe som har som oppgave å gjennomgå arkivsituasjonen i de kommunale foretakene. Det har medført at to av foretakene som ble opprettet omtrent samtidig som Bodø Havn KF, vil ta i bruk Ephorte,⁴ samme system som kommunen bruker. Dette initiativet kom etter at Bodø Havn KF hadde gått til innkjøp av eget system.

Offentlighet

Postjournalen har så langt ikke vært offentlig tilgjengelig på Bodø Havn KFs hjemmesider. Publikum får inntil videre tilgang til dokumenter dersom de ber om det. Innkallinger og protokoller fra styremøter har heller ikke vært lagt ut offentlig. Vi fikk opplyst at alle disse dokumentene vil bli lagt ut på Bodø Havn KFs hjemmeside når denne relanseres på ny plattform ved årsskiftet.

Andre forhold

Bodø Havn KF har hele tiden ført regnskap for foretaket selv. Regnskapssystem er Visma Business. I skrivende stund pågår vurderinger om hvilken løsning man skal ha på dette videre framover. Alternativene er å fortsette å føre det selv, sette det ut til annen regnskapsfører, eller benytte Bodø kommunes regnskapskontor. Det vil ifølge administrasjons- og økonomisjefen være kostnadene som avgjør hva som blir valgt.

Bodø Havn KF er underlagt lov om offentlige anskaffelser. Vi fikk opplyst at Bodø Havn KF følger lov om offentlige anskaffelser, at rammeavtalene til Samordnet innkjøp i Salten (SIIS) benyttes, og at foretaket også har egne rammeavtaler. Ajour som er SIISs innkjøpsprogram, benyttes i foretaket. Vi har ikke gått nærmere inn på dette.

Foretaket har laget nye etiske retningslinjer som ble godkjent av havnestyret i august 2015. Retningslinjene er relativt omfattende. De gamle var fra 2005.

Forholdet til kommunens system og rutiner

Da de første kommunale foretakene ble opprettet, ble det i stor grad overlatt til foretakene selv å etablere seg som forvaltningsenheter. Bodø Havn KF har i enda større grad enn de andre foretakene styrt dette selv, uavhengig av kommunen. Et foretak har en liten

⁴ Bodø kommune har siden 2010 hatt full-elektronisk arkiv og har i det siste fått også e-innsyn

administrasjon med noen få ansatte. De har først og fremst et utadrettet faglig fokus. Når foretaket skal etablere seg som eget forvaltningsorgan, er det svært mange forhold ledelsen bør ha oversikt over for å leve opp til alle lover og regler som gjelder for et offentlig organ. Det er behov for både systemer og rutiner som fordrer en allsidig administrativ kompetanse. Kommunen selv har mye av denne kompetansen i egen administrasjon.

5.2.3 VURDERING

Forvaltning

Så langt vi har vurdert det, er Bodø Havn KFs praksis i forhold til forskrifter i tråd med loven. Bodø Havn KF gir god informasjon ut til havnas brukere om vilkår og priser for å benytte havna og tjenestene der. Informasjonen ligger på foretakets nettside og er lett tilgjengelig.

Enkeltvedtakene vi kontrollerte, var i tråd med forvaltningsloven.

Arkiv

Det nye systemet Public 360 er godkjent etter gjeldende arkivstandard Noark 5 og inneholder den funksjonaliteten som kreves per i dag. Det er viktig at Bodø Havn KF så snart som mulig avslutter bruken av det gamle arkivsystemet og tar det nye fullt ut i bruk. Det er uheldig at man har to systemer gående samtidig. Arkiv bør organiseres i arkivperioder. Når et system avsluttes, skal et nytt helst tas i bruk fullt ut fra samme dag. Bodø Havn KF har et arkiv, jfr. arkivlovens § 6, men det gjenstår en del arbeid før det fungerer helt slik det skal.

Foretaket har sentralt e-postmottak etter arkivforskriftens § 3-2. Det synes ikke å ha vært tilstrekkelig bevissthet rundt arkivering av arkivverdig e-post. Dette bør gjennomgås slik at forskriftens § 3-2 oppfylles fullt ut.

Arkivforskriftens § 3-5 om registrering i journal før fordeling av innkommet post, synes å være oppfylt i stor grad. E-poster på de ansattes e-postadresser kommer nødvendigvis først til adressens innehaver. Det kan være vanskelig å unngå dette helt, hvilket betyr at de ansatte bør oppfordres sterkt til å sende slike e-poster over til arkiv så fort de kommer inn. Forskriftens § 2-6, 3-1 og 3-8 følges delvis, og vil bli oppfylt når det nye arkivsystemet er fullt ut operativt.

Når det gjelder kravet til arkivplan i forskriftens § 2-2, så har ikke foretaket arkivplan. Her bør man kommunisere og samordne seg med kommunen og sikre at kommunens arkivplan inneholder de foreskrevne opplysninger om foretaket. Foretaket bør ta kontakt med Arkiv i Nordland for å få informasjon om foretakets egen arkivplan.

Når foretaket nå etter hvert får et full-elektronisk arkiv, bør det vurderes hva som skal skje med innholdet i det gamle arkivsystemet og de fysiske mappene. Her kan avlevering til

depot etter hvert være aktuelt. I så fall bør dette skje i nært samarbeid med kommunens arkivledelse og med Arkiv i Nordland, som vil være aktuell mottaker ved en eventuell avlevering av arkivmateriale.

Offentlighet

Offentlighetsloven § 3 om offentlighet for saksdokumenter og postjournal er ikke oppfylt. Postjournal i datorekkefølge (kronologisk med nyeste dato først) og innkallinger til styremøter og protokoller fra styremøtene bør så snart som mulig legges ut på foretakets hjemmeside.

Forholdet til kommunens system og rutiner

Det er revisors oppfatning at en del forvaltningsmessige rutiner kunne vært enklere for foretakene å etablere med litt aktiv medvirkning fra kommunen. Ved bedre samordning av systemer og rutiner mellom foretak og kommune vil synergieffekter kunne oppnås. En vil i større grad kunne sikre at lover og regler følges i foretakene - til alles fordel.

Det er derfor positivt at kommunen nå har tatt et initiativ på arkivområdet. For innkjøp av arkivsystem til Bodø Havn KF kom dette initiativet for sent. Det forhindrer ikke at man likevel kan ha god faglig kommunikasjon i forhold som omhandler arkiv og krav til offentlighet.

6. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

Problemstilling 1

Er det en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom kommunen og foretaket?

Formålsparagrafen i de nye vedtektene for Bodø Havn KF gir ikke klare retningslinjer for hva som er havnas oppgaver. Dette har skapt problemer for planleggingen av foretakets investeringer og for samhandlingen mellom kommunen og foretaket.

Både politisk og administrativt nivå i kommunen burde vært trukket mer inn i arbeidet med foretakets overordnede strategiplan. Det er kommunen som er eier og bystyret som er øverste myndighet.

Det har vært lite både formalisert og uformell kontakt mellom rådmannen og foretaket de siste 2-3 årene. Rådmannen har i liten grad benyttet de mulighetene han har gjennom kommuneloven til å følge med i foretakets aktivitet, og til å utøve sitt overordnede ansvar for totaliteten i kommunen i forhold til foretaket. Gjennomgang av budsjettprosessen for investeringsbudsjett 2015-2018 og historikken i et investeringsprosjekt fra 2013 er konkrete eksempler på at samhandlingen mellom kommunen og foretaket ikke har vært god. I det siste tilfellet har styret i foretaket etter revisors oppfatning gått langt utover sine fullmakter.

Konklusjonen er at det de siste årene ikke har vært en tilfredsstillende styrings- og samhandlingsrelasjon mellom kommunen og foretaket.

Problemstilling 2

Hvilke systemer og rutiner har Bodø Havn KF som offentlig forvaltningsenhet?

Foretaket har så langt vi har vurdert det, etablert gode informasjonsrutiner rettet mot brukerne av havna på hjemmesida på internett. Det gjøres enkeltvedtak i tråd med forvaltningsloven.

Bodø Havn KF har eget arkivsystem og arkivrutiner, men det er et stykke igjen før man tilfredsstiller arkivloven og arkivforskriften for offentlige arkiv. Det nye elektroniske arkivsystemet som tilfredsstiller gjeldende arkivstandard, er bare delvis tatt i bruk. To ulike systemer benyttes parallelt, og slik har det vært en tid. Postjournal og styrepapirer er så langt ikke lagt ut på foretakets hjemmeside. Det arbeides med å få brakt alle disse forholdene i orden.

Bodø Havn KF har i stor grad lagt opp sine egne system og rutiner uavhengig av kommunens system og rutiner. I utgangspunktet er det i tråd med hva kommunen la opp til da foretaket ble etablert. En bedre samordning vil kunne gi synergieffekter og tettere kontakt mellom

foretak og kommune når det gjelder forvaltningspraksis. Dette vil etter revisors oppfatning også kunne gi effekt i forhold til bedre samhandlingsrelasjoner på andre områder.

Anbefalinger:

- 1 Det bør vurderes om vedtektene er optimale i forhold til å gi eier god styring med virksomheten i Bodø Havn KF**
- 2 Rådmannen må sørge for at det innføres stabile rutiner for kommunikasjon og samhandling mellom kommunen og foretaket slik at totaliteten ivaretas i saksfremlegg til bystyret. Herunder bør det vurderes å ta aktivt i bruk de mulighetene som kommuneloven gir i forholdet mellom rådmann og foretak. Det er opp til rådmannen å velge hvordan dette kan gjennomføres på beste måte**
- 3 Det bør utformes en tydelig eierskapspolitikk og gode rutiner for eierstyring for Bodø kommune. Dette bør tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom**
- 4 Bodø Havn KF må følge opp vedtak i styre og kontrollutvalg i forhold til havne- og farvannsloven § 48, punkt 3. Dette bør skje i samråd med kommunen**
- 5 Bodø Havn KF må få på plass arkivrutiner og offentlighet i tråd med lovverket**

7. RÅDMANNENS OG HAVNEDIREKTØRENS KOMMENTARER

Rådmannens kommentar til rapporten fremgår som vedlegg 1

Revisjonen tar rådmannens kommentar til orientering.

Rådmannens kommentar har slik vi ser det, ikke betydning for rapportens vurderinger og konklusjon.

Havnedirektørens kommentar til rapporten fremgår som vedlegg 2

Vi har gått gjennom havnedirektørens kommentarer, og sett på om de har betydning for våre vurderinger i rapporten.

Ref. side 14, 5.1.2 FAKTA, fjerde/femte avsnitt

Ref. side 22, 5.1.3 Vurdering, femte avsnitt

Havnedirektøren refererer her til at vi hadde sitert bystyrets vedtak i sak 13/184. Det er korrekt som havnedirektøren påpeker, at vårt sitat var feil. Vi beklager dette. Feilen burde vært oppdaget i forbindelse med faktaverifiseringen, men slik ble det ikke. Vi har korrigert faktagrunnlaget i forhold til dette, og tatt bort nevnte sitat fra rapporten. Det er også gjort tilhørende korleksjon i vår vurdering.

Ref. side 16, 5.1.2 FAKTA – Foretakets strategiplan, andre avsnitt

Ref. side 23, 5.1.3 VURDERING, andre avsnitt:

Begge disse omhandler foretakets strategiplan. Vi står fast ved vår vurdering av strategiplanprosessen. Bodø Havn KFs strategiplan har stor betydning for arbeidet i Bodø Havn KF. Samtidig er Bodø havn en viktig del av Bodø by/Bodø kommune som griper inn i byen/kommunen på mange ulike måter. Her er det viktig at totaliteten ivaretas av bystyret. Vi står derfor fast ved vår vurdering av planprosessen.

Vi tar ellers havnedirektørens kommentarer til orientering.

Havnedirektørens svar har slik vi ser det, med unntak av ovenstående korleksjon av fakta, ikke betydning for rapportens vurderinger og konklusjon.

VEDLEGG 1

Bodø, 10.11.2015

Rådmannens uttalelse

Jeg har gått gjennom rapporten og har ingen kommentarer, ut over at flere av de tiltak som foreslås allerede er grepet fatt i:

Ad 1) Vedtektsoppdatering – Vi har diskutert dette og kommet til at det vil være en naturlig forlengelse av arbeidet med eierstyring dvs. en fase tre etter at dokument med eierstrategier for foretak er politisk vedtatt

Ad 2) Vil bli regulert i dokumentene tilknyttet Eierstrategi for foretak i Bodø kommune

Ad 3) Legges fram til politisk behandling i des. 2015 – deriblant forslag om egen eierberetning som egen sak på høsten.

På generelt grunnlag nevnes også at havnedirektør nå inviteres med på rådmannens ledermøte/ -samling min. 2 x pr. år, at det i tillegg etableres 1:1 -møter mellom havnedirektør og rådmann/ ass. rådmann, og at rådmann/ ass. rådmann møter fast i samtlige styremøter.

Rolf Kåre Jensen*Rådmann***Bodø kommune**

VEDLEGG 2**Bodø, 09.11.15****Havnedirektørens kommentarer**

Ved gjennomgang av «Forvaltningsrevisjon Bodø Havn KF, Bodø kommune» (heretter kalt «rapporten») så er det en del forhold som jeg som havnedirektør ønsker å kommentere.

Måten jeg har valgt å gjøre dette på er å ta de aktuelle utsagnene fra rapporten, for deretter å gi min uttalelse på disse. Utsagn/uttalelser er nummeret, da det ved enkelte tilfeller var behov for å kommentere forhold som både var inkludert i faktadelen og vurderingsdelen av rapporten – og tidvis også behov for å referere tilbake til tidligere kommenterte utsagn.

Ref. side 4, «0. SAMMENDRAG», sjette avsnitt

- Utsagn 1:
«Bodø Havn KF har på sin side ønsket å være mest mulig selvstendig og ha et mest mulig uavhengig forhold til kommunen.»
- Uttalelse 1:
Jeg kjenner meg ikke igjen i dette utsagnet. Bodø Havn skal ha både den selvstendighet og den nærhet til vår eier Bodø kommune som organisasjonsformen som kommunalt foretak gir grunnlag for. Bodø Havn har over mange år hatt meget godt og nært samarbeid med Eiendomskontoret (nå Bodø kommunale eiendommer KF), Byplankontoret, Kommunalteknikkontoret (nå Byteknikkontoret) og de siste årene også med Teknisk avdeling, den nyetablerte Nærings- og utviklingsavdelingen og Økonomi- og finansavdelingen, samt med rådmannen og hans stab.

Ref. side 14, «5.1.2 FAKTA», fjerde/femte avsnitt

- Utsagn 2:
*«I Bystyrets vedtak i saken står det:
"Forslaget til nye vedtekter godkjennes. Videre at de uavklarte forhold vedrørende hvilke aktiviteter Bodø Havn KF skal engasjere seg i, samt avklare rolle- og ansvarsforhold mellom havna og kommunen vil bli avklart senere, og lagt fram for endelig beslutning i bystyret".»*
- Uttalelse 2:
Rådmannen hadde som en del av saksfremlegget, men ikke som en del av forslag til vedtak til Bystyret, inkludert et ønske om at uavklarte forhold skulle bli avklart senere og lagt frem for endelig beslutning i Bystyret.

Men mht. Bystyrets vedtak i sak 13/184 står kun følgende:
«Forslaget til nye vedtekter for Bodø Havn KF godkjennes.»

Ref. side 14, «5.1.2 FAKTA», syvende avsnitt/ side 15, første avsnitt

• Utsagn 3:

«I oktober 2013 ble havnedirektøren sammen med rådmannen og kommunens økonomidirektør bedt om å møte i kontrollutvalget. I møtet ble blant annet investerings-prosjektet Mathavna gjort rede for. I vedtaket i kontrollutvalgssak 38/13, punkt 2, står det:

”Kontrollutvalget registrerer at Bodø Havn KF planlegger å sende søknad til departementet om tillatelse etter havne- og farvannsloven § 48 nr. 3 når det gjelder prosjektet Mathavna. Videre at dette planlegges gjort innen 15. desember 2013. Kontrollutvalget mener det er viktig at det juridiske grunnlaget for prosjektet avklares så snart som mulig”.»

• Uttalelse 3:

Bakgrunnen for at søknad til departementet ikke ble sendt innen 15. desember 2013 var med basis den usikkerhet som senere oppstod om prosjektet Mathavna mht.:

- Usikkerhet vedr. økonomien i prosjektet med basis i en oppdatert kostnadskalkyle.
- Størrelse og utforming av bygget etter møter med Byplan og vedtak av PNM-komiteen.
- Ny runde med arkitekter da prosjektet stoppet opp med den tidligere arkitekten.
- Avklaring med Bodø kommune at tidligste mulige byggestart pga. Byjubileet vil bli senhøstes 2016. Dette har gitt oss anledning til å gjøre en grundigere analyse av både økonomi og risiko i prosjektet forut.

Først i styremøtet 20. november 2015 vil Bodø havnestyre vedta om prosjektet gir den økonomi innenfor en akseptabel risiko slik at det er grunnlag for å søke Samferdselsdepartementet om tillatelse etter havne- og farvannslovens § 48 nr. 3. Men hvis havnestyret i dette møtet vedtar ikke å gå videre med prosjektet så er det følgelig heller ikke er grunnlag for å sende en slik søknad til Samferdselsdepartementet.

I ettertid, så ser jeg at Kontrollutvalget selvsagt skulle ha blitt informert om at søknaden til Samferdselsdepartementet ikke ville bli sendt innen 15. desember 2013 som først opplyst, og da redegjort for årsaken til dette. Dette beklager jeg.

Ref. side 16, «5.1.2 FAKTA – Foretakets strategiplan», andre avsnitt

• Utsagn 4:

«Så vidt revisor forstår var det ingen møter med eierne underveis i utarbeidelsen av planen. Rådmannen opplyste at han ble invitert på kun et møte, der han møtte

sammen med flere eksterne parter. Kommunal-direktør for utvikling i Bodø kommune sa at hun ikke var involvert i utarbeidelsen av planen.»

• Uttalelse 4:

For å sikre nødvendig involvering fra eier og andre viktige interessenter ble det valgt en modell med innspillmøter i en målbildeprosess. Dette ble gjort nettopp for å sikre at alle berørte parter skulle involveres og få mulighet til å påvirke utfallet av Bodø Havns strategiprosess. Men det er viktig å fremheve at Bodø havnestyre er eier av Bodø Havns strategi.

Proessen for utarbeidelsen av strategiplanen var som følger:

- Havnestyret er eier av Bodø Havns strategi
- Prosess med innspillmøter (målbildeprosess):
 - 09.04.13: Kundemøte
 - 10.06.13: Politikere og næringsliv (her var alle av Bodø bystyres 39 repr. invitert).
 - 12.06.13: Åpent folkemøte (for «mannen» i gata – annonsert i AN).
 - 18.06.13: «Stormøte» m/offentlige aktører (her var rådmann og daværende leder av Samfunnskontoret (nå Nærings- og utviklingsavdelingavd.,) og bl.a. repr. fra Eiendomskontoret, Byteknikk og Byplan tilstede).
 - Bodø Havns ansatte, flere møter
 - Havnestyremøter, behandlet i flere møter
- Bearbeiding og analyse av innspill og markedsinformasjon
- 24.06.14: Strategiplan behandlet og vedtatt av havnestyret
- 26.03.15: Strategiplan orienteres til Bodø bystyre

Begrunnelsen for at Havnestyret er eier av Bodø Havns strategi, og samtidig hvorfor strategiplanen ble forelagt Bodø bystyre som orienteringssak og ikke vedtakssak, er som følger:

«Forvaltning av selskapet ligger til styret, og ikke eierne av selskapet..... Styret skal stå for den totale forvaltningen, ledelsen og utviklingen av selskapet, både strategisk og operativt. Innenfor det handlingsrom som er gitt styret gjennom lovgivning, vedtekter/selskapsavtaler og instruksjoner og vedtak fra det operative eierorganet, er det styret som fatter strategiske og forvaltningsmessige beslutninger på selskapets vegner, og som har personlig ansvar for disse.» Kilde: «Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi». Side 134 og 136. Kommuneforlaget. 2011.

Jeg mener at eierrepresentanter for Bodø kommune var holdt løpende orientert om strategiplanprosessen gjennom:

- Bodø havnestyre behandlet under prosessen med strategiplanen denne på åtte møter i perioden 2013 til de vedtok denne 24. juni 2014. Fem av styremedlemmene i Bodø havnestyre var på dette tidspunktet
- også sentrale folkevalgte representanter i Bodø bystyre (inkl. varaordfører, gruppeleder, medlemmer av formannskap etc.)
- Informasjon om strategiprosessen var i tillegg gjort kjent gjennom innkalling, sakspapirer og protokoller for Bodø havnestyre som også for disse møtene ble distribuert til bl.a. ordfører og rådmann.
- I tillegg til møtet 10.06.13 hvor alle eierrepresentantene (Bystyrerepresentanter) til Bodø Havn var invitert i så var arbeidet med strategiplanen også et tema i eiermøtet (dialogmøtet) 3. mars 2014.

Ref. side 16, «5.1.2 FAKTA – Foretakets strategiplan», tredje avsnitt

- Utsagn 5:
«Da de nye vedtektene ble behandlet i styret høsten 2013 ble det som nevnt lagt opp til at det skulle komme en avklaring i strategiplanen på hva som inngår i begrepet "maritime næringsaktiviteter." Så vidt vi kan se, inneholder strategiplanen ingen nærmere forklaring på dette punktet.»
- Uttalelse 5:
Det finnes ingen uttømmende definisjon av begrepet «maritime næringsaktiviteter» og Bodø Havn har derfor nå lagt opp til at eventuelle gråsoner vurderes av Bodø Havn og eier, eller i dialog med Nærings- og utviklingsavdelingen.

Ref. side 18, «5.1.2 FAKTA», fjerde avsnitt

- Utsagn 6:
«Både rådmann og økonomidirektør ga uttrykk for at de synes det er vanskelig å arbeide i forhold til kommunale foretak generelt og Bodø Havn KF spesielt. De mente at rådmannen ikke har dekning i kommuneloven for den nødvendige styring og kontroll av kommunale foretak, og at rådmannen blir ansvarliggjort for noe som han ikke riktig har ansvaret for. Ansvarslinjene for foretaket går gjennom foretakets styre og rett til bystyret. De ga uttrykk for at rådmannen er satt mer eller mindre på sidelinja med mangel på makt og myndighet.»
- Uttalelse 6:
Jeg forstår godt det syn rådmannen uttrykker i utsagnet ovenfor. Også fra mitt ståsted som Havnedirektør kan det tidvis være en utfordring med organisasjonsformen som kommunalt foretak. Dette fordi havna fortrinnsvis foretar forretningsmessige investeringer, med utgifter til inntekts ervervelse, og danner grunnlag for videreutvikling og at havna fortrinnsvis skal være selvfinansierende.

Når da Bodø kommune iht. Havne- og farvannsloven ikke kan ta utbytte av Bodø Havn KF, og heller ikke som regel gir driftstilskudd til havna, så sitter kommunen igjen at Bodø Havns investeringer «tynger negativt» kommunens investeringsramme og risiko.

Ref. side 19, «5.1.2 FAKTA», femte avsnitt

• Utsagn 7:

«Et av byggene, som ville koste 85 mill. kr. i innkjøp, ble tatt ut av investeringsbudsjettet tidlig på vinteren 2015. Det ble klart at man ikke hadde gjort tilstrekkelig forarbeid for å finne ut hvor store inntekter det ville innbringe til dekning av renter og avdrag, og til bidrag til Bodø Havn KF.»

• Uttalelse 7:

Jeg er uenig i at det ikke var gjort tilstrekkelig forarbeid. Administrasjonen var helt tydelig overfor Havnestyret at vi ønsket å innlede forhandlinger om mulig kjøp av bygningsmasse på Valen med prisantydning kr. 85 mill. som kom på markedet like før havnestyremøtet hvor havnas budsjett skulle behandles. Derfor valgte vi i budsjettprosessen å foreslå kr. 85 millioner i budsjettet for 2015 for å ha budsjettmessig rammer fra Bystyret for videre forhandlinger. Men det var en uttalt forutsetning av hvis partene kom til enighet om kjøp at da ville de økonomiske realitetene, samt risikovurdering, bringes til havnestyret for behandling og vedtak.

Ref. side 21, «5.1.2 FAKTA», syvende avsnitt

• Utsagn 8:

«Kort oppsummert ble det på under et år besluttet å bygge et bygg for utleie til en kostnad på 22,5 mill. kr., som sto ferdig etter noen måneders byggetid, og som kom til å koste Bodø Havn KF til sammen 51, 5 mill. kr. da alt var ferdig.»

• Uttalelse 8:

Jeg tror det er viktig at redegjørelsen for dette blir tatt med. Årsaken til dette var i all hovedsak som følge av:

- en stor økning fra budsjettprisen på kr. 22,5 mill. etablert av et eksternt konsulentselskap og
- det vinnende anbudstilbudet fra entreprenører ble akseptert med kr. 32 mill.,
- store uforutsette kostnader da havnen i strid med tidligere signaler og vedtak måtte kjøpe av tomt av Bodø kommune til kr. 10 mill.
- bygging av kommunal vei til kr. 4 mill.
- utvidelse av prosjektet det resterende av beløpet.

Det var en ekstrem kort tidshorisonnt fra enighet mellom havnen og leietakere mht. leiekontrakt til bygget måtte stå ferdig da leietakerne måtte ut fra deres daværende lokaliteter.

Bodø Havn KF kom bl.a. pga. dette på etterskudd mht. å forelegge Bystyret de nye økonomiske forutsetningene. Det beklager jeg.

Ref. side 22, «5.1.3 VURDERING», tredje avsnitt

- **Utsagn 9:**

«Kontrollutvalget ønsket allerede høsten 2013 at departementet skulle vurdere Mathavna opp mot havne- og farvannsloven § 48, punkt 3. Det har ikke blitt sendt brev til departementet om dette, og kontrollutvalgets vedtak er ikke fulgt opp. Heller ikke styrets vedtak i styresak 35/2013 der budsjettet for prosjektet ble økt til 25 mill. kr., og forutsetningene i etterfølgende bystyresak 13/158, er fulgt opp. Revisors vurdering er at dette prosjektet bør avklares med departementet før bygging starter.»

- **Uttalelse 9:**

Jeg viser til uttalelse 3 som også delvis omtaler dette punktet.

Jeg er uenig med revisor utsagn om at havnestyrets vedtak i sak 35/2013 ikke skal være fulgt opp eller rettere sagt vil bli fulgt opp etter hvert som det er naturlig iht. den pågående prosessen. Ref. ytterligere kommentarer i selve vedtaket:

Vedtak (Bodø havnestyre):

«Bodø havnestyre godkjente driftsbudsjett 2014 samt investeringsbudsjett 2014 på kr. 109.400.000 med en ny låneramme på 61.435.199. Budsjettet oversendes Bodø bystyre for endelig godkjenning. Investeringen på kr. 25.000.000 på prosjekt Mathavna godkjennes under forutsetning av positive vedtak på hvert av de følgende punktene;

1. *Godkjenning av økonomien i prosjektet, behandles av Bodø havnestyre*
 - **Kommentar:** Økonomien og risikovurderingen i prosjektet fremlegges for Bodø havnestyre i møte 20.11.15 for saksbehandling. Et positivt vedtak av havnestyret i denne saken er en av forutsetningene for realisering av prosjektet.
2. *Godkjent reguleringsplan, behandles av Bodø bystyre*
 - **Kommentar:** Etter at prosjektet ble nedskalert i nær dialog med Byplan og leder av PNM, så er det avklart at prosjektet kan realiseres innenfor rammene av eksisterende reguleringsplan.
3. *Godkjenning iht. Havne- og farvannsloven, behandles av Samferdselsdept.»*

- Kommentar: Først ved et positivt vedtak av havnestyret (ref. pkt. 1 over) vil det være grunnlag for at prosjektet avklares med søknad til Samf. departementet. Dette skal skje før bygging starter, hvor tidligste byggestart pga. Byjubileet vil være senhøstes 2016.

Jeg forstår derfor ikke revisors utsagn om at ikke forutsetningene i etterfølgende bystyresak 13/158 skal være fulgt opp:

Vedtak (Bodø bystyre)

1. Bodø bystyre godkjenner Bodø Havn KFs sitt forslag til driftsbudsjett 2014, samt investeringsplan for 2014 på 109 400 000 kr.
2. Bodø bystyre understreker at investeringsambisjoner må alltid være i hht foretakets økonomiske bæreevne.
3. Bodø Havn KF rapporterer til formannskap/bystyre om den økonomiske utvikling i forbindelse med tertialrapportering (pr.30.4. og 31.8.).

Ref. side 22, «5.1.3 VURDERING», femte avsnitt

- Utsagn 10:
«Vedtaket i bystyresak 13/184 om blant annet en avklaring på hvilke aktiviteter Bodø Havn KF skal engasjere seg i, er heller ikke fulgt opp så langt.»
- Uttalelse 10:
Vedtaket Bystyre sak 13/184, gjengitt i sin helhet under, omhandler ikke blant annet en avklaring på hvilke aktiviteter Bodø Havn KF skal engasjere seg i. Vedtaket er som følger, for øvrig ref. uttalelse 2:
«Vedtaket
Forslaget til nye vedtekter for Bodø Havn KF godkjennes.»

Ref. side 22, «5.1.3 VURDERING», åttende avsnitt / side 23, første avsnitt:

- Utsagn 11:
«Revisor vurderer for øvrig at havnedirektøren har gått ut over sine fullmakter, jfr. kommuneloven § 71, punkt 3, i forhold til at administrasjonen i foretaket på egen hånd valgte konseptskisse for Mathavna. Dette er et spesielt bygg planlagt på en strategisk beliggende tomt i byen. Denne avgjørelsen burde i hvert fall vært forankret og behandlet i styret.»
- Uttalelse 11:
Som havnedirektør mener jeg at administrasjonen i denne saken ikke har gått ut over sine fullmakter, jfr. Kommuneloven § 71, punkt 3 om å ta avgjørelser som etter foretakets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Det er Bodø havnestyre som har vedtatt at administrasjonen skal utrede muligheten for et bygg på Sandkaia.

Jeg mener at valget av konseptskisse for Mathavna ikke er av uvanlig art eller av stor betydning.

Dette fordi Bodø havnestyre har selv vedtatt at Mathavna skal realiseres forutsatt god økonomi, omregulering og Samf. dept. aksept for å benytte havnekapitalen til dette prosjektet. Bodø havnestyret er holdt løpende orientert om prosessen med dette prosjektet siden dets spede begynnelse i mai 2012, inkludert størrelsen på bygget, funksjoner inne i bygget, konkret lokalisering av bygget på en meget strategisk beliggende tomt i byen etc.

Administrasjonen orienterte videre i Havnestyremøte under sak 53/2014 Bygg Sandkaia om at forespørsel var sendt til 3 arkitektfirma for å få nye innspill på endelig utforming. Havnestyret ble også orientert om årsaken til dette, som var at den tidligere arkitekten ikke hadde evnet å fremskaffe nye tegninger av bygget som oppfylte bl.a. Byplans og PNM-komiteens krav til estetikk og utforming. Havnestyret ble i marsmøtet 2015 forelagt de tre konseptskissene. Valget av ny arkitekt ble deretter fattet av administrasjonen som følge av møte med Byplan hvor det ble gitt signaler om hvilket konseptskisse ville ha best mulighet for å oppfylle kravene satt av Byplan og PNM-komiteen.

Hvis disse forholdene ikke hadde vært godkjent av havnestyret tidligere i prosessen eller at jeg som havnedirektør hadde «bestemt» at bygget skulle realiseres, så har jeg vært enig med revisor.

Ref. side 23, «5.1.3 VURDERING», andre avsnitt:

- Utsagn 12:

«Revisor vurderer at eier i større grad burde vært involvert i utarbeidelsen. Rådmannen burde også ha vært involvert i større grad. Næring og utvikling ville vært en naturlig samarbeidspartner. Planen burde kommet til bystyret tidlig høst 2014, uten opphold, og den burde ikke vært lagt fram bare som en orienteringssak.»

- Uttalelse 12:

Bodø havnestyre er eier av Bodø Havns strategi. Årsaken til at hvorfor strategiplanen ble forelagt Bodø bystyre som orienteringssak og ikke vedtakssak er med basis i rolleforståelse eier og styre:

«Forvaltning av selskapet ligger til styret, og ikke eierne av selskapet..... Styret skal stå for den totale forvaltningen, ledelsen og utviklingen av selskapet, både strategisk og operativt. Innenfor det handlingsrom som er gitt styret gjennom lovgivning, vedtekter/selskapsavtaler og instruksjoner og vedtak fra det operative eierorganet, er det styret som fatter strategiske og forvaltningsmessige beslutninger på selskapets vegner, og som har personlig ansvar for disse.» Kilde: «Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi». Side 134 og 136. Kommuneforlaget. 2011.

Men selv om grunnen sammensatt, så jeg er enig at strategiplanen burde ha vært forelagt for Bystyret høsten 2014 etter denne ble vedtatt av Bodø havnestyre 24.06.14.

Viser for øvrig til uttalelse 4 mht. hvordan eier ble involvert i prosessen vedrørende utarbeidelsen av ny strategiplan for Bodø Havn KF.

Ref. side 25, «5.1.3 VURDERING», tredje avsnitt:

- Utsagn 13:

«Det er revisors oppfatning at bystyret ikke ble informert om vesentlige forhold rundt økonomien i prosjektet, som faktisk må ha vært kjent for både havnedirektør, styre og hvert fall deler av formannskapet. Informasjon ble holdt tilbake. Det finnes ingen regler for når et prosjekt endres i den grad at saken bør forelegges bystyret på nytt. I dette tilfellet er det revisors vurdering at styret i foretaket har gått langt ut over sine fullmakter i forhold til bystyret. Investeringsprosjektet burde vært forelagt bystyret med nye økonomiske forutsetninger, eller eventuelt lagt bort, senest i mars/april 2013, før bygging startet.»

- Uttalelse 13:

Ingen informasjon har bevist blitt holdt tilbake, men jeg ser i ettertid at informasjonen til Bystyret vedr. investeringsprosjektet burde vært forelagt bystyret med nye økonomiske forutsetninger tidligere. Det beklager jeg.

For øvrig vennligst referer uttalelse 8 for bakgrunnen til kostnadsoverskridelsene.

SAK 09/17

Redegjørelse fra administrasjonen: Manglende oversendelse av innkallinger til sammenslutninger

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
06.03.2017

Vedlegg:

- Brev fra rådmannen datert 23.02.2017: Vedr manglende oversendelse av innkallinger til generalforsamlinger
- Saksfremlegg kontrollutvalget sak 35/14 Rutiner for behandling av saker vedrørende kontroll og tilsyn

Bakgrunn for saken:

Saken er satt på dagsorden etter avtale med utvalgets leder.

Kontrollutvalget ble i sitt møte 18. januar 2016, sak 06/16, orientert om at det var sendt et brev fra sekretariatet til rådmannen 14.01.2016 hvor det ble bedt om at kontrollutvalget rutinemessig får tilsendt innkallinger / sakspapirer til generalforsamlinger i visse selskaper.

Kontrollutvalget er i kommunelovens § 80 gitt anledning til innsyn og undersøkelser i selskaper (interkommunale selskaper, interkommunale styrever etter § 27 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer). Utvalget har etter bestemmelsen bl.a rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.

Brevet fra januar 2016 gjaldt for til sammen 11 aksjeselskaper der enten Bodø kommune alene, eller sammen med annen kommune/fylkeskommune eier 100 % av aksjene i

selskapene. I tiden etter denne første henvendelsen om innsyn er spørsmålet om å få tilsendt nevnte dokumenter tatt opp ved ulike anledninger:

- a) 15. april 2016: Epost fra sekretariat til rådmannen med etterlysning av svar på om det er kommet på plass rutiner for oversendelse av de nevnte innkallingene.
- b) 22. april 2016: Epost fra rådmannen til sekretariatet: "*Rutiner for oversendelse er på plass.*"
- c) 30. mai 2016: I forbindelse med annet møte var sekretariatet innom på rådmannens kontor og minnet på om at kontrollutvalget fortsatt ikke mottar kopi av innkallinger. Dette leder til at sekretariatet
- d) 30. mai 2016 sender en epost til rådmannen, viser til nevnte møte tidligere på dagen, samt det opprinnelige brevet. Denne e-posten er ubesvart fra rådmannen.
- e) 27. oktober 2016: Vedtak i bystyret av Plan for selskapskontroll, bl.a med følgende formulering: *Bystyret ber rådmannen fortløpende oversende til kontrollutvalget kopi av innkallinger og sakspapirer til generalforsamlinger i aksjeselskaper, og til representantskapsmøter i interkommunale selskaper*
- f) 5. januar 2017: I en epost fra sekretariatet til rådmannen med et annet tema, tar sekretariatet i tillegg opp at "*Jeg får fortsatt ikke tilsendt innkallinger til generalforsamling, jfr vedlagte brev.....*"
- g) 5. januar 2017: Svar på epost fra rådmannen til sekretariatet: "*Følger opp spørsmål om innkalling til generalforsamlinger.*"

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er rådmannen under henvisning til ovennevnte bedt om en skriftlig redegjørelse vedrørende følgende:

- 1. Hva er årsaken til at rådmannen på tross av en anseelig mengde påminnelser fortsatt ikke etterkommer kontrollutvalgets anmodning om å få tilsendt de nevnte dokumentene?
- 2. Punktene a), c), d) og f) nevnt over kan hver for seg ses på som melding direkte til rådmannen om avvik. Skyldes manglende oppfølging at det er svikt i rådmannens system for internkontroll?

Rådmannens svarbrev datert 23.02.2017 er lagt ved saken. Innkallinger og sakspapirer for generalforsamlinger avholdt 2016 for de aktuelle selskapene er fortsatt ikke oversendt fra rådmannen.

Etter kommunelovens § 77 nr 7 kan kontrollutvalget «*hos kommunen eller fylkeskommunen, uten hinder av taushetsplikt, kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument og foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for å gjennomføre oppgavene*».

Som vedlegg til saken er også saksfremlegg for sak fra kontrollutvalget til bystyret (bystyrets sak 14/177), hvor bystyret fastsetter rutiner for behandling av saker vedrørende kontroll og tilsyn. Bakgrunnen for nevnte sak var at dokumenter fra kontrollutvalgets behandling av saker vedrørende kontroll og tilsyn ikke ble lagt frem for bystyret, men i stedet fikk saksfremlegg signert rådmannen. Bystyrets sak 14/177 gjelder et annet tema enn det som ble tatt opp i brev fra 14. januar 2016, men tas med fordi denne saken kan bidra til å belyse hvordan rådmannen forholder seg til bystyrets utvalg for tilsyn med forvaltningen.

I tilknytning til saken er rådmannen bedt om å komme til kontrollutvalget kl 09.45 for å redegjøre om saken.

Vurdering:

Kontrollutvalgets mulighet for å gjennomføre lovpålagt kontroll og tilsyn hemmes åpenbart ved at utvalget ikke får innsyn i dokumenter. Det er rådmannens ansvar å sørge for at kontrollutvalget får det innsyn utvalget har krav på i henhold til kommunelovens § 77 nr 7. Saken legges frem for drøfting i utvalget og vurdering av eventuell videre oppfølging fra kontrollutvalgets side.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem for drøfting.

Inndyr, 27. februar 2017

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Salten kontrollutvalgsservice

8138 Inndyr

Dato: 23.02.2017
Saksbehandler: Berit Skaug
Telefon direkte: 75 55 50 15
Deres ref.:
Løpenr.: 13643/2017
Saksnr./vår ref.: 2015/7122
Arkivkode: 033

Vedr. manglende oversendelse av innkallinger til generalforsamlinger

Det vises til brev av 15.02.2017 der oppfølging av rutine for innsending av innkallinger til generalforsamlinger til kontrollutvalget etterlyses.

Rådmannen ønsker innledningsvis å vise til at det i 2016 er gjort et betydelig arbeid med å systematisere eierskapsarbeidet i Bodø kommune, herunder administrativ forankring av ulike oppgaver knyttet til eierskap. Gode administrative rutiner og ansvarskart for håndtering av eierskap har etter rådmannens oppfatning ikke hatt tilstrekkelig oppmerksomhet tidligere.

Formålet med dette arbeidet har vært bedre internkontroll i form av å utarbeide dokumentasjon og oversikt over Bodø kommunes eierskap, og systematisering av selskapsinformasjon. Oversikt over generalforsamlinger, herunder styrevalg og representasjon på generalforsamlinger har vært en viktig del av dette. Hensikten har blant annet vært å utarbeide et godt beslutningsgrunnlag for valgkomiteen som er nedsatt av bystyret. I dette arbeidet erkjenner rådmannen at oppgaven med oversendelse av innkallinger til generalforsamlinger til kontrollutvalget ikke har vært tilstrekkelig ivare tatt.

Rutinen er som rådmannen tidligere har beskrevet etablert, ved at dette skal følges opp av politisk sekretariat. I forhold til punktene a) og b) som beskrevet i brev av 15.02.2017 har ikke rutinen i tilstrekkelig grad blitt effektivert i 2016. Det er beklagelig. I forhold til punkt d) og e) ble det gjort en vurdering av at det ikke har vært behov for å oversende innkallinger til generalforsamlinger i etterkant av at disse er avholdt, men at dette var noe man må få på plass *for fremtiden*. Rådmannen oppfatter også at dette tydeliggjøres i bystyrets vedtak av 27. oktober 2016, og som det henvises til i punkt e).

Rådmannen har derfor stilt seg avventende til henvendelsene fra januar 2017 som det er vist til i punkt f) og g), ettersom det så langt rådmannen kjenner til ikke er mottatt noen innkallinger til generalforsamlinger siden juni 2016 i de selskapene som beskrives i brev av 14.01.2016.

Rådmannen vil påse at bystyrets vedtak av 27. oktober 2016 effektiviseres så snart Bodø kommune får innkalling til generalforsamlinger i 2017.

Politisk sekretariat

Postadresse:
Postboks 319, 8001 Bodø
Besøksadresse:
Rådhuset, 8006 BodøTelefoner:
Sentralbord: 75 55 50 00
Ekspedisjon: 75 55 50 08
Telefax: 75 55 50 08Elektroniske adresser:
Politisk.Sekretariat@bodo.kommune.no
Berit.Skaug@bodo.kommune.no
www.bodo.kommune.noOrgnr.:
972 418 013
Bankkonto:
4500 55 00080

Med hilsen

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

Kopi

SAK 35/14

Rutiner for behandling av saker vedrørende kontroll og tilsyn

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
20.10.2014

Vedlegg:

- Ingen

Bakgrunn for saken:

Saken er satt på dagsorden etter avtale med kontrollutvalgets leder som i bystyremøte 11. september 2014 bebudet sak til bystyret om rutiner for behandling av saker vedrørende kontroll og tilsyn.

Kontrollutvalget har i 2014 lagt frem for bystyret to forvaltningsrevisjonsrapporter: Barneverntjenesten sak 14/27, behandlet 27. mars 2014, og Helsesøstertjenesten sak 14/108, behandlet 11. september 2014. Til den først nevnte rapporten har bystyret fått fremlagt kontrollutvalgets innstilling, og det saksfremlegg innstillingen bygger på. Til den andre rapporten fikk bystyret fremlagt utvalgets innstilling, men ikke saksfremlegget som innstillingen bygger på. I stedet er det lagt frem et saksfremlegg som er underskrevet av rådmann og av leder for økonomikontoret.

Kommuneloven med forskrifter fastsetter oppgaver og rammebetingelser for kontrollutvalget. Utvalget skal forestå det løpende tilsyn med forvaltningen på kommunestyrets vegne (k.lov § 77 nr 1). Det er gitt egne bestemmelser om valgbarhet for å sikre utvalgets uavhengighet (k.lov nr 2), og bestemmelser om at utvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret (k.lov § 77 nr 6):

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. Før en sak rapporteres til kommunestyret eller fylkestinget skal den ha vært forelagt administrasjonssjefen til uttalelse

Kontrollutvalget sitt arbeid er saker som gjelder kontroll og tilsyn med forvaltningen, f.eks gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Siste ledd i den nevnte bestemmelsen følger av det alminnelige forvaltningsrettslige prinsipp om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. I forvaltningsrevisjoner ivaretas dette ved at revisjonen sender rapporten til uttalelse hos rådmannen før rapporten leveres til kontrollutvalget.

Uttaleretten er en mulighet for rådmannen om å komme med en uttalelse, og er ikke i seg selv en plikt til å uttale seg til rapporten. Muligheten utnyttes i varierende grad. I den nevnte revisjonen om barnevern var det gitt en utførlig uttalelse fra rådmannen, mens det i forhold til rapporten om helsesøstertjenesten ble gitt en uttalelse om at rådmannen ikke hadde merknader til rapporten.

Kontrollutvalget har sekretærbistand slik det er forutsatt i kommunelovens § 77 nr 9. Dette innebærer bl.a at det lages saksfremlegg til kontrollutvalgets saker, også til de sakene der kontrollutvalget sender sak med innstilling til bystyret.

Vurdering:

Kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen vil i stor grad berøre rådmannen og dennes administrasjon. Det synes klart at rådmannen ikke skal lage saksfremlegg til bystyret i saker som handler om tilsyn med rådmannen og dennes administrasjon. Samtidig er det klart at rådmannens anledning til å uttale seg må ivaretas.

Forslag til vedtak (innstilling til bystyret):

1. Kontrollutvalgets rapportering til bystyret i saker med tilsyn med forvaltningen legges frem med kontrollutvalgets innstilling til bystyret. Saksfremlegg til bystyret i den enkelte sak skal være det saksfremlegg kontrollutvalgets innstilling bygger på.
2. Kontrollutvalgets sekretariat oversender til politisk sekretariat saksfremlegg med vedlegg samt kontrollutvalgets innstilling i saken.
3. I saker som gjelder forvaltningsrevisjon, ivaretas rådmannens anledning til å uttale seg ved at revisor oversender forvaltningsrevisjonsrapporten til rådmannens uttalelse.
4. For øvrige saker som gjelder tilsyn med forvaltningen, oversendes informasjon om saken til rådmannen med henvisning til rådmannens anledning til å uttale seg, jfr kommuneloven.
5. I saksfremlegget fra kontrollutvalget skal det fremgå opplysninger om rådmannen er gitt anledning til å uttale seg i tilknytning til saken.
6. Bystyret oppfordrer rådmannen til å benytte den mulighet til uttalelse som er gitt i kommuneloven.

Inndyr, 8. oktober 2014

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 10/17

Redegjørelse fra administrasjonen: Kommunens arbeid med eierstrategier på selskapsnivå

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
06.03.2017

Vedlegg:

- Ingen

Bakgrunn for saken:

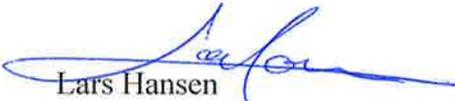
Saken er satt på dagsorden etter avtale med utvalgets leder.

På bakgrunn av dette er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 10.15 for å redegjøre om kommunens arbeid med eierstrategier på selskapsnivå. I tillegg er rådmannen gjort oppmerksom på at kontrollutvalget kan ha spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 27. februar 2017

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 11/17

Bestilling av selskapskontroll / forvaltningsrevisjon Kommunale selskaper og stiftelser i Bodø kommune

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
06.03.2017

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 09.02.2017: Prosjektplan selskapskontroll og forvaltningsrevisjon: Kommunale selskaper og stiftelser i Bodø kommune

Bakgrunn for saken:

Bystyret vedtok i sak 16/183 Plan for selskapskontroll 2016-2019, hvor det i vedtaket ble bedt om en «undersøkelse av eierinnflytelse i Bodø kommune». Kontrollutvalget har i tidligere møter (26. august 2016, 14. oktober 2016, 21. november 2016) drøftet innholdet i denne undersøkelsen.

I forbindelse med at sak om bestilling er satt på dagsorden foreligger vedlagte prosjektplan fra Salten kommunerevisjon IKS. Prosjektplanen omtaler formålet med undersøkelsene som følger: å vurdere Bodø kommunes eierinnflytelse i IKS og AS, styrearbeidet i disse selskapene og hvordan kommunen følger opp sine interesser i stiftelser. Det legges opp til undersøkelser omkring følgende problemstillinger:

1. På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse i kommunale AS og IKS? (selskapskontroll)
2. Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS? (forvaltningsrevisjon)
3. Hvordan følger Bodø kommune opp stiftelsene i kommunen? (forvaltningsrevisjon)

Revisjonskriterier vil være bl.a

- KS-anbefalinger om eierskap, ledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak
- Bodø kommunes eierskapsmelding for 2015
- Kommuneloven, Aksjeloven, IKS-loven, Stiftelsesloven,

i tillegg til faglitteratur på området.

Revisors undersøkelser vil bl.a basere seg på intervjuer og dokumentanalyse. Det legges opp til at undersøkelsene starter opp høsten 2017. Så langt er det ikke skissert dato for ferdigstilling.

Vurdering:

Prosjektplanen inneholder problemstillinger, vurderings-, /revisjonskriterier, og metodebruk slik det rådes til i Norges Kommunerevisorforbunds (NKRF) RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon.

Det legges opp til en nærmere gjennomgang og drøfting av prosjektplanen i utvalgets møte, og at prosjektplan med eventuelle endringer / presiseringer vedtas som kontrollutvalgets bestilling.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av selskapskontroll / forvaltningsrevisjon slik det er beskrevet i prosjektplan datert 09.02.2017.

Inndyr, 27. februar 2017

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SALTEN KOMMUNEREVISJON	Kommune/Etat/Institusjon: Kommunale selskaper og stiftelser i Bodø kommune	År: 2017	Arkiv: 3. Planl. av prosj
Utført dato: sign: 09.02.17 Navn IEH	Prosjektplan	Kontr. dato: sign:	Side: 1 av 2

Sjekkpunkter

1. Bakgrunn prosjektinformasjon (*Hvorfor forvaltningsrevisjon*)

Kommentar: Prosjektet «Eierinnflytelse i Bodø kommune» ble vedtatt i kontrollutvalgets møte 14.10.16 og står som nummer en i plan for selskapskontroll 2016-2019. Kontrollutvalget har valgt å utvide prosjektet til også å omfatte styrearbeid i IKS og AS, samt en undersøkelse av kommunens forhold til stiftelser, jfr. kontrollutvalgets sak 50/16 og 51/16.

2. Formål (*Målformulering*) (*Er revisjonens formål av interesse for kommunen og/eller administrasjonen?*)

Kommentar:

Formålet med prosjektet er å vurdere Bodø kommunes eierinnflytelse i IKS og AS, styrearbeidet i disse selskapene og hvordan kommunen følger opp sine interesser i stiftelser. Problemstilling 3.1 vil være en selskapskontroll. Problemstilling 3.2 og 3.3 er forvaltningsrevisjon.

3. Problemstillinger (*En spesifisering/konkretisering av formålet*).

3.1 På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse i kommunale AS og IKS?

Vurderinger i forhold til:

- eierskapsmelding
- folkevalgtopplæring
- eierorganer i selskapene, valg av eierrepresentanter
- valg av styrerepresentanter
- kommuneadministrasjonens rolle i forhold til eierinnflytelse

3.2 Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS?

Vurderinger i forhold til:

- styreinstruks, instruks daglig leder
- kriterier for styreevaluering, evaluering av daglig leder
- kursing i styrearbeid, styreseminar
- hvordan vurderer styret sitt behov for kompetanse
- har styret nødvendig komplementær kunnskap og bransjekunnskap
- styrets arbeid med selskapets strategi
- arbeidsfordeling administrasjon – styre
- er saker godt nok utredet og får styret de sakene som bør behandles der
- hvordan defineres/prioriteres saker i styret
- styrets rolle i forhold til personalledelse i selskapet
- hvordan arbeider styret med resultatoppfølging
- hvordan arbeider styret i forhold til opprettholdelse av selskapets verdier
- ut fra hvilke kriterier vurderer styret selskapets stilling i forhold til fortsatt drift
- styrets vurdering av framtidige kapitalbehov

SALTEN KOMMUNEREVISJON	Kommune/Etat/Institusjon: Kommunale selskaper og stiftelser i Bodø kommune	År: 2017	Arkiv: 3. Planl. av prosj
Utført dato: sign: 09.02.17 Navn IEH	Prosjektplan	Kontr. dato: sign:	Side: 2 av 2

3.3 Hvordan følger Bodø kommune opp stiftelsene i kommunen?

Vurderinger i forhold til:

- valg av styrerepresentanter og daglig leder til stiftelser, kompetanse
- oppfølging av stiftelsenes vedtekter i forhold til kommunen
- kommunens innsyn i stiftelsene
- hvilke kontaktpunkter finnes og hvilke opplysninger/dokumenter utveksles mellom kommunen og stiftelsene
- økonomisk samhandling mellom kommunen og stiftelsene – økonomiske konsekvenser for partene

4. Revisjonskriterier (Grunnlag for vurdering). Relevante revisjonskriterier kan være utledet av vedtak og forutsetninger, lov, forskrift, veiledere, rundskriv, resultatmål, anerkjent praksis, fagteori og kommunale planer mv.

- KS-anbefalinger om eierskap, ledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak
- Bodø kommunes eierskapsmelding for 2015
- Kommuneloven
- Aksjeloven, IKS-loven, Stiftelsesloven
- Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi, Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget, 2011
- Styret (tante, barbar eller klan?) Morten Huse, Fagbokforlaget, 2011

5. Metodisk tilnærming og gjennomføring/revisjonshandlinger

(Datainnsamling og – analyse) Hvordan? Hensiktsmessig? Gjennomførbart? Tilstrekkelig kompetanse? Relevant?

Kommentar

Dokumentanalyse, intervjuer, spørreskjema.

Avgrensning: lovverket setter grensene for hvilke selskap vi kan gå inn i.

6. Organisering og ressursbehov (Personell, budsjett, ansvarsfordeling) Har vi nødvendig kompetanse? Ekstra bistand? Kritiske punkter?

Kommentar:

Ansvarlig for prosjektet er ikke avklart.

Utførende revisor er ikke avklart.

7. Milepæler (Oversikt over milepæler) Er fremdriftsplanen realistisk?

Kommentar:

Oppstart av prosjektet: høst 2017

SALTEN KOMMUNEREVISJON	Kommune/Etat/Institusjon: Kommunale selskaper og stiftelser i Bodø kommune	År: 2017	Arkiv: 3. Planl. av prosj
Utført dato: sign: 09.02.17 Navn IEH	Prosjektplan	Kontr. dato: sign:	Side: 3 av 2

SAK 12/17

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
06.03.2017

Vedlegg:

- a) Fylkesmannen i Nordland 23.01.2017: Informasjon om «Tilsyn med Bodø kommune. Hunstad ungdomsskole – Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og forvaltningskompetanse»
- b) Fylkesmannen i Nordland 01.02.2017, Brev til Bodø kommune: Varsel om tilsyn med Bodø kommune Tilsyn med tjenesten til eldre i sykehjem
- c) Bodø kommune 10.01.2017: Etablering av avtale for bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i Bodø kommunes skole / barnehager.
- d) Bodø kemnerkontor 20.01.2017: Årsmelding Bodø kemnerkontor
- e) Skatteetaten 15. februar 2017: Kontrollrapport 2016 vedrørende skatteoppkreverfunksjonen for Bodø, Beiarn, Gildeskål og Bø kommuner

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

Dokument a)., og b)., gjelder informasjon om pågående eller kommende undersøkelser fra fylkesmannen om utvalgte tjenesteområder i Bodø kommune. Rapporter fra undersøkelsene vil bli lagt frem for kontrollutvalget til orientering så snart de foreligger.

Dokument c)., er knyttet til en henvendelse datert 9.11.2016 fra Norwaco til kontrollutvalget, hvor Norwaco tok opp spørsmålet om bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i kommunens skoler og barnehager. Nevnte henvendelse ble lagt frem for kontrollutvalget 21.11.2016. Sekretariatet har bedt om rådmannens kommentar til innholdet i brevet fra

Norwaco, og ifølge vedlagte dokument c. er det nå inngått avtale mellom kommunen og Norwaco.

I samsvar med tidligere års praksis legges det ved d). årsmelding for 2016 for Bodø kemnerkontor, og e) Skatteetatens kontrollrapport om kommunens skatteoppkreverfunksjon.

Inndyr, 27. februar 2017

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Tilsyn med Bodø kommune, Hunstad ungdomsskole - Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og forvaltningskompetanse

Publisert 23.01.2017

Dato: 18. januar 2017 - 23. april 2017

Sted: Bodø kommune, Hunstad ungdomsskole

Ansvarlig: Oppvekst- og utdanningsavdelinga, Fylkesmannen i Nordland

Målgruppe: Kommunen

Fylkesmannen gjennomfører tilsyn med Bodø kommune, Hunstad ungdomsskole.

Tilsynet er en del av det Felles Nasjonale Tilsynet (FNT) 2014-2017 og tema er:

- Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen
- Forvaltningskompetanse

Bodø kommune
v/ rådmann Rolf Kåre Jensen
Postboks 319
8001 Bodø

Saksb.: Julie Tangen
e-post: fmnojut@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 16
Vår ref: 2017/759
Deres ref:
Vår dato: 01.02.2017
Deres dato:
Arkivkode:

Varsel om tilsyn med Bodø kommune - Tilsyn med tjenesten til eldre i sykehjem

Fylkesmannen i Nordland melder med dette om tilsyn med tjenesten til eldre i sykehjem i Bodø kommune.

Hjemmel for tilsynet er lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten § 2, første ledd; «Fylkesmannen skal føre tilsyn med helse- og omsorgstjenesten i fylket og med alt helsepersonell og annet personell i fylket som yter helse- og omsorgstjenester».

Formål:

Den overordnede målsettingen med tilsynet er å bidra til kontinuerlig forbedring av helse- og omsorgstjenestene. Ved tilsynet kontrolleres at de deler av virksomheten som gjennomgås er i tråd med de krav myndighetene stiller. Erfaringer fra tilsynet skal bidra til Fylkesmannens arbeid med regelverksutvikling.

Det blir gjennomført tilsyn med følgende virksomheter:

- Stadiontunet sykehjem 2. etg 5. – 6. april 2017
- Hovdejordet sykehjem 19. – 20. april 2017
- Felles slutt møte for Stadiontunet og Hovdejordet 9. mai 2017

Tema for tilsynet:

Fylkesmannen skal undersøke om kommunen gjennom systematisk styring og ledelse sikrer at beboere i sykehjem får forsvarlig helse- og omsorgstjenester. Under tilsynet vil vi ha fokus på grunnleggende behov, herunder:

- Ernæring
- Medisinsk oppfølging
- Brukermedvirkning
- Aktivitet

Gjennomføringen av tilsynet:

Som ledd i Statens helsetilsyns utviklingsarbeid med å involvere pasienter, brukere og pårørende, ønsker vi ved dette tilsynet å få tilbakemeldinger fra pårørende. Før tilsynet blir vi å sende ut et informasjonsskriv som vi ber dere om å dele ut til pårørende ved Stadiontunet sykehjem 2. etg. og Hovdejordet sykehjem.

Tilsynet vil bli gjennomført som en systemrevisjon. Ved en systemrevisjon undersøkes det hvilke systemer kommunen har etablert for å etterleve myndighetskrav(internkontroll) og om systemet fungerer i praksis. Tilsynet omfatter gjennomgang av dokumentasjon, intervjuer med relevant personell, gjennomgang av pasientjournaler og tilbakemeldinger fra pårørende.

Aktiviteten under besøket vil bestå av følgende:

- Åpningsmøte for Stadiontunet sykehjem 2 etg. **05.04.17** og for Hovdejordet sykehjem **19.04.17**. Vi vil her orientere om tema for tilsynet og gjennomgår den praktiske gjennomføringen av dette
- Intervju med aktuelle personer
- Gjennomgang av journaler/dokumentasjon
- Felles sluttmøte for Stadiontunet sykehjem 2. etg og Hovdejordet sykehjem **09.05.17**

Regelverk:

Følgende lover og forskrifter blir lagt til grunn ved tilsynet

- Lov 30. mars 1984 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten
- Lov 26. juni 2011 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m
- Lov 2. juli 1999 om helsepersonell m.v
- Lov av 2. juli 1999 om pasient- og brukerrettigheter
- Forskrift av 27. juni 2003 om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene
- Forskrift av 11. desember 2010 om en verdig eldreomsorg
- Forskrift av 21. desember 2000 om pasientjournal
- Forskrift av 28. oktober 2016 om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten

Dokumentasjon:

Som ledd i forbindelse med tilsynet, ber vi med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven § 5 – 9 om å få tilsendt følgende dokumentasjon fra Stadiontunet sykehjem 2. etg og

Hovdejordet sykehjem **innen 27.02.17:**

- Organisasjonskart som beskriver sykehjemmets plass i kommunens tjenesteyting
- Styrende dokumenter for sykehjemmene
- Stillingsbeskrivelser/-instrukser, eller andre dokumenter som omtaler fordeling av ansvar, myndighet og oppgaver i tjenestene
- Navn på de ansatte ved Stadiontunet sykehjem 2. etg og Hovdejordet sykehjem (opplysningene må omfatte fagbakgrunn, funksjon, stillingsbrøk og hvor lenge de har vært ansatt)
- Navn på sykehjemslegene
- Prosedyrer for oppfølging av grunnleggende behov, herunder ernæring, aktivitet, medisinsk oppfølging og brukervedvirkning
- Opplærings-/kompetanseplaner
- Kommunens informasjon til beboere, pårørende(evt.verge) om tjenestetilbudet
- Rutiner for samarbeid med pårørende
- Gjennomførte risikovurderinger/analyser, internrevisjoner
- Opplegg for registrering og håndtering av avviksmeldinger, andre kontroll- og evalueringsaktiviteter knyttet til tjenesteutøvelsen
- Oversikt over siste tre måneders innmeldte avvik og behandlingen av disse
- Rutiner for dokumentasjon av tjenesteutøvelsen, herunder journalføring

Tilsynslaget vil ha behov for å lese pasientjournaler. Vi ber om at det blir opprettet egne tilganger for Fylkesmannen i de nødvendige datasystemene, slik at det er sporbart at det er Fylkesmannen som har vært inne i journalene. Vi trenger en person med nødvendig kompetanse som kan bistå oss teknisk/praktisk ved journalgjennomgang.

Vi vil komme tilbake til hvilke personer som skal intervjues når organisasjonskart, oversikt over ansatte og øvrige opplysninger er mottatt. Detaljert program for tilsynet vil bli sendt ca. tre uker i forkant. Vi ber om at kommunens ledelse merker seg tidspunktet for tilsynet og legger til rette for å være tilgjengelige når dette blir gjennomført. Alle som skal intervjues bør være tilstede på åpnings- og sluttmøtet. For øvrig er åpnings- og sluttmøtet åpent for dem kommunen mener bør være til stede.

Fylkesmannen i Nordland ber om å få oppnevnt kontaktpersoner, en på Stadiontunet og en på Hovdejordet i forbindelse med gjennomføringen av tilsynet. Vi ber videre om at det stilles et rom for dispensasjon for møter og intervjuer, og at lerret til bruk for videokanon er tilgjengelig. Navn på kontaktpersoner og informasjon om møterom bes formidlet til oss senest sammen med de øvrige opplysningene vi har bedt om.

Tilsynet blir gjennomført av: seniorrådgiver Benthe Westgaard og seniorrådgiver Julie Tangen. Sistnevnte er leder for revisjonen og kontaktperson hos Fylkesmannen i Nordland.

Dersom det er spørsmål om tilsynet, er det bare å ta kontakt med Julie Tangen, enten per e-post fmnojut@fylkesmannen.no eller telefon 75 53 15 16.

Med hilsen

Jan-Petter Lea (e.f.)
fylkeslege

Julie Tangen
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk.

SKU
30.01.17
DNK 17/C
ARK 412
61

Lars Hansen

Postboks 54
8138 INNDYR

Dato: 10.01.2017
Saksbehandler: Øystein Nilsen
Telefon direkte: 75 593605
Deres ref.:
Løpenr.: 2383/2017
Saksnr./år ref.: 2017/155
Arkivkode:

C

Etablering av avtale for bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i Bodø kommunes skoler/ barnehager

Viser til kontrollutvalget henvendelse i brev 9. november 2016 vedørende ulovlig bruk av opphavsrettslig materiale i Bodø kommunes skoler.

Innkjøpssjefen har i kommunikasjon med skolesjefen fulgt opp saken.

Det ble inngått avtale mellom NORWACO og Bodø kommune som ble signert 18.11.2016:

1. Avtale om kringkastingsforetak representert av UBON, oppført i pkt. 4 A på den ene siden, og Bodø kommune om opptak av kringkastingsprogram for bruk i lisenstagers undervisningsvirksomhet/ barnehager.
2. Tilleggsavtale om bruk av musikk i lisenstagers undervisningsvirksomhet/ barnehager

Med hilsen
Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Kornelija Rasic
Økonomi og finansdirektør

Øystein Nilsen
innkjøpssjef

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

Kopi til:
Rolf Kåre Jensen
Kornelija Rasic

Innkjøpskontoret

Postadresse:
Postboks 319, 8001 Bodø
Besøksadresse:
Dronningens gate 14

Telefoner:
Sentralbord: 75 55 50 00
Ekspedisjon: 75 55 59 00
Telefax:

Elektroniske adresser:
postmottak@bodo.kommune.no
oystein.nilsen@bodo.kommune.no
www.bodo.kommune.no

Orgnr.:
972 418 013
Bankkonto:
4500 55 00080

20.01.17
JNR 17/026
ARK 411,41
414

6.3
d.

2
0
1
6

Bodø kemnerkontor Skatteregnskapet

*Årsmelding 2016 for
1804 Bodø, 1838 Gildeskål, 1839 Beiarn
& 1867 Bo i Vesterålen*

Innhold

Kap. 1.	Generelt om kemnerkontorets virksomhet		
1.1	Kemnerkontoret	side	3
1.1.1	Ressurser	«	3
1.1.2	Organisering	«	3
1.1.3	Ressurser og kompetanse	side	4
1.2	Internkontroll	«	5
1.3	Vurdering av skatteinngangen	side	5
1.3.1	Total skatte- og avgiftsinngang i 2016	«	5
1.3.2	Kommunens andel av skatteinngangen i 2016	«	6
1.4	Skatteutvalg	side	7
Kap. 2.	Skatteregnskapet		
2.1	Avleggelse av regnskapet	side	8
2.2	Margin	«	8
2.2.1	Margin for inntektsåret 2015	«	8
2.2.2	Kommentarer til marginavsetningen	«	9
Kap. 3.	Innfordring av krav		
3.1	Restanseutviklingen	side	10
3.1.1	Totale restanser og berostilte krav pr. 31.12.16	«	10
3.1.2	Kommentarer om restansesituasjonen og utviklingen	side	11
3.1.3	Restanser eldre år	side	13
3.1.4	Kommentarer om restanseoppfølgingen på eldre år	«	13
3.2	Innfordringens effektivitet	side	14
3.2.1	Vurdering av kontorets resultat pr. 31.12.16	«	14
3.2.2	Vurdering av sammenheng mellom aktivitet og resultat	«	14
3.2.3	Omtale av spesielle forhold	«	16
3.3	Særnamskompetanse	«	16
Kap. 4.	Arbeidsgiverkontroll		
4.1	Organisering av arbeidsgiverkontrollen	side	17
4.2	Planlagte og gjennomførte kontroller	«	17
4.3	Resultater fra arbeidsgiverkontrollen	«	17
4.4	Vurdering av arbeidsgiverkontrollen	«	17
4.5	Omtale av samarbeidet med andre kontrollaktører	«	17
4.6	Gjennomførte informasjonstiltak	«	17

1. Generelt om skatteoppkreverens virksomhet

1.1 Kemnerkontoret

Årsrapporten er en oppsummering og vurdering av virksomheten til Bodø kemnerkontor i året som har vært. Bodø kemnerkontor er kemner for kommunene Bodø, Gildeskål, Beiarn og Bø i Vesterålen.

1.1.1 Ressurser

Ressursfordeling

	Årsverk	%-andel fordelt
Antall årsverk ved SKO som kun benyttes til skatteoppkreverfunksjonen	12,9	100 %
Ressursbruk ved SKO, fordeling av årsverk		
Skatteregnskap	1,5	12 %
Innfordring av skatt/arbeidsgiveravgift	3,9	30 %
Juridisk rådgiver	1,0	8 %
Kontrollvirksomhet	4,8	37 %
Informasjon og veiledning overfor skatte-/avgiftspliktige og regnskapsførere/revisorer	0,3	2 %
Skattehjelp/søknadsbehandling/Gjeldsordningssaker	0,1	1 %
Administrasjon	1,3	10 %

merk at %-andel fordelt skal være 100

Bodø kemnerkontor ledes av Jens Balteskard, som har vært ansatt som kemner siden høsten 2013. Han leder arbeidet tilknyttet fellesinnkrevingen og arbeidsgiverkontroll i anslagsvis 90 % stilling. De resterende 10 % er tilknyttet kommunal virksomhet.

Bodø kemnerkontor har i 2016 vært ansvarlig for den kommunale skatteinnfordringen i Gildeskål, Beiarn og Bø i Vesterålen. Beiarn og Bø har vært samordnet med Bodø i SOFIE med virkning fra 01.01.14, mens Gildeskål kom inn fra 01.01.15. Høsten 2016 ble det avklart at Bodø også overtar både den kommunale skatteinnfordringen og kommunale innfordringen for Røst fra 04.01.2017.

1.1.2 Organisering

Bodø kemnerkontor er organisert som egen enhet underlagt Økonomikontoret i sentraladministrasjonen ved Bodø kommune med kemneren som enhetsleder for 17 tilsatte. Videre har vi delt kontoret i 3 seksjoner, innfordring, kontroll / regnskap og inkassoseksjonen. Inkassoseksjonen har 4 tilsatte, og har kun kommunale krav som arbeidsfelt. 13 stillingshjemler har vært engasjert i fellesinnkrevingen, skatteregnskap og arbeidsgiverkontrollen. Forøvrig vises det til ressurskartleggingen når det gjelder fordeling av ressursene innenfor skatteområdet.

1.1.3 Ressurser og kompetanse

Kemnerens vurdering av ressursituasjonen og kompetanse ved kontorets hovedområder Innfordring, Arbeidsgiverkontroll og Skatteregnskap.

Innfordring: I tillegg til seksjonsleder og kemner har vi i 2016 benyttet 3 saksbehandlere i 100 % stilling tom desember. Dessuten har en saksbehandler vært knyttet til søknadsbehandling og gjeldsordningssaker. En av innfordringsmedarbeiderne sluttet i oktober. Ny medarbeider ble tilsatt og tiltrådte 01.12.2016.

Vi har pr. 01.01.17 Skatteoppkreverfunksjonen for Gildeskål, Beiarn og Røst kommune i tillegg til Bø kommune i Vesterålen. Det er gitt tilbud til Værøy kommune, men ingen avgjørelse er tatt hos dem. Der pågår en prosess om sammenslåing av Steigen og Bodø, men dette er i tilfelle tidligst på plass fom 2019. Dersom utviklingen med overtagelse av skatteoppkreverfunksjonen for flere kommuner fortsetter, må innfordringsseksjonen på sikt tilføres mer ressurser

Kemnerkontoret har i tillegg en juridisk rådgiver. Denne stillingen er direkte underlagt kemneren og bistår alle seksjonene. Kontoret har høy kompetanse og tilstrekkelige ressurser på dette fagområdet.

Arbeidsgiverkontroll: Seksjonen er direkte underlagt kemneren, og det er 5 hele stillingshjemler knyttet til dette fagområdet. Kontoret utfører også kontroller for Bø kommune. En person har vært sykemeldt fra august 2016, og en har vært delvis sykemeldt 1. halvår. I 2016 var vi 0,5 % fra å oppnå resultatkravet på arbeidsgiverkontrollen.

Ettersom kontoret utfører skatteoppkreverfunksjonen for Gildeskål og Beiarn, har vi det overordnede ansvar for arbeidsgiverkontrollen i disse kommunene. Arbeidet utføres av SIRK på Fauske, og i 2016 ble det fullført i alt 9 kontroller i Gildeskål og Beiarn. Dette ble det brukt 0,3 årsverk på.

Seksjonen har høy kompetanse og tilstrekkelige ressurser pr. i dag. Vi ser imidlertid for oss at mange kommuner vil kunne være interessert i å kjøpe arbeidsgiverkontroller fra oss i fremtiden. Da vil det på sikt være behov for å tilføre ressurser til seksjonen.

Skatteregnskap: Vi har 1,5 stillingshjemler direkte knyttet til dette fagområdet som ledes både av fagansvarlig og kemner. Medarbeiderne har høy kompetanse og vi har per i dag tilstrekkelige ressurser på området. Dersom utviklingen med overtagelse av skatteoppkreverfunksjonen til andre kommunen fortsetter, vil det også på dette området på sikt være behov for tilførsel av ressurser.

Administrative oppgaver: Dette er lederfunksjoner, men også oppgaver knyttet til ekspedisjon og arkivering.

1.2 Internkontroll

Vi mener organisasjonens størrelse og sammensetning er tilpasset de oppgaver vi er satt til å løse. Dette fremkommer gjennom de rapporteringer som vi er pålagt når det gjelder innkreving og arbeidsgiverkontroll. I tillegg til at vi gjennom regnskapsavstemming og daglig ajourhold har god kontroll med at differanser ikke oppstår, og de regnskapsresultater og informasjon om regnskapet som fremlegges er pålitelige.

Det utarbeides virksomhetsplan for driften på alle fagfelt ved kontoret. I tillegg er det utarbeidet lokale rutinebeskrivelser i forhold til de enkelte arbeidsoppgavene. Et arbeid som vil bli intensivert gjennom første halvdel av 2017 ved ajourholde av de gamle rutinene opp mot endring i kontorets/Sofie's utførelse og lover/instrukser, i tillegg utarbeide nye. Satt som frist 01.07.17 for ferdigstillelse av arbeidet.

For å styrke kontorets internkontroll vil det i tillegg bli utarbeidet de nødvendige fullmakter for ansatte (frist 01.03.17), samt gjennomgang av systemtilgang og rolletilgang (frist 01.03.17). I tillegg innhente habilitetsoversikt over de ansattes nærstående, samt taushetserklæring fra vaktmester og renholdere (frist 01.04.17).

1.3 Vurdering av skatteinngangen

1.3.1. Total skatte- og avgiftsinngang i 2016

Bodø kemnerkontor har for tidsrommet 1.1 -31.12.16 mottatt **totalt kr 6 703 014 460,-** som fordeler seg slik:

	BODØ	GILDESKÅL	BEIARN	BØ
Kommune fordelt	1 345 148 547	50 207 639	25 013 585	52 081 889
Fylkeskommune fordelt	292 628 106	10 688 192	5 192 893	10 879 571
Stat fordelt	1 830 582 348	48 534 341	21 265 531	75 100 533
Folketrygd fordelt	1 318 895 804	47 023 777	21 274 021	53 777 487
Arbeidsgiveravgift fordelt	1 096 085 997	14 856 530	8 930 401	15 202 112
Krav som er ufordelt	1	-1	-1	-1
Plassering mellom kommuner	(-187 587)	0	(-12 662)	0
Totalt fordelt	5 883 153 216	171 310 478	81 663 768	207 041 592
Avsatt margin (2016)	318 286 910	15 719 848	7 060 144	18 778 504
Totalt innbetalt	6 201 440 126	187 030 326	88 723 912	225 820 096

Innbetalt skatt og avgift for 2016 på **Bodø** er **kr 6 201 440 126**. Dette er **kr 341 978 327 mer** enn for 2015, som tilsvarer en økning på **5,8 %**. For **Gildeskål** er det innbetalt **kr 187 030 326**; en økning på **ca.14 % (22 914 131)** i forhold til 2015, mens det for **Beiarn** er innbetalt **kr 88 723 912** som er en nedgang på **1,2 % (kr 1 099 929)** i forhold til året før. På **Bø** er det innbetalt **kr 225 820 096** som i forhold til året før er en økning på **ca.15 % (29 532 284)**.

1.3.2 Kommunens andel av skatteinngangen i 2016

Skatteinngangen fordelt til **Bodø kommune** er på totalt **kr 1 345 148 547**. Dette er **kr 100 581 525 mer** enn i 2015, og tilsvarer en økning på **8,1 %**.

År	Totalt innbetalt	Kommunens andel	Økning / nedgang	Budsjettert	Diff Regnskap/ budsjett
2012	5 177 127 360	1 082 590 202	81 029 927	1 051 500 000	31 090 202
2013	5 410 287 054	1 143 574 809	60 984 607	1 130 000 000	13 574 809
2014	5 506 006 123	1 162 902 957	19 328 148	1 191 500 000	-28 597 042
2015	5 859 461 799	1 244 567 022	81 664 065	1 227 726 000	16 841 022
2016	6 201 440 126	1 345 148 547	100 581 525	1 326 436 000	18 712 547

Budsjettert skatteinngang for 2016 var **1 326 436 000,-**. Reell skatteinngang ble da **kr 18 712 547,- mer** enn budsjettert.

Skatteinngangen fordelt til **Gildeskål kommune** er på totalt **kr 50 207 639**. Dette er **kr 7 580 271 mer** enn i 2015, og tilsvarer en økning på **17,8 %**.

År	Totalt innbetalt	Kommunens andel	Økning / nedgang	Budsjettert	Diff Regnskap/ budsjett
2014	192 440 361	46 196 718	3 826 826		
2015	164 116 195	42 627 368	-3 569 350	41 008 000	1 619 368
2016	187 030 326	50 207 639	7 580 271	43 943 000	6 264 639

Budsjettert skatteinngang for 2016 var **43 943 000,-**. Reell skatteinngang ble da **kr 6 264 639,- mer** enn budsjettert.

Skatteinngangen fordelt til **Beiarn kommune** er på totalt **kr 25 013 585**. Dette er **kr 964 797 mindre** enn i 2015, og tilsvarer en nedgang på **3,9 %**.

År	Totalt innbetalt	Kommunens andel	Økning / nedgang	Budsjettert	Diff Regnskap/ budsjett
2013	84 671 770	24 437 610	960 323		
2014	91 194 519	27 234 299	2 796 689	25 559 000	1 675 299
2015	89 823 841	25 978 382	-1 255 917	25 557 000	421 382
2016	88 723 912	25 013 585	-964 797	28 875 000	-3 861 415

Budsjettert skatteinngang for 2016 var **28 875 000,-**. Reell skatteinngang ble da **kr 3 861 415,- mindre** enn budsjettert.

Skatteinntangen fordelt til **Bø kommune** er på totalt **kr 52 081 889**. Dette er **kr 6 308 109 mer** enn i 2015, og tilsvarer en økning på **13,8 %**.

År	Totalt innbetalt	Kommunens andel	Økning / nedgang	Budsjettert	Diff Regnskap/ budsjett
2013	188 624 652	42 806 434	1 729 453	38 725 000	4 081 434
2014	192 584 778	42 196 719	-609 715	43 381 000	-1 184 281
2015	196 287 812	45 773 780	3 577 061	42 357 000	3 416 700
2016	225 820 096	52 081 889	6 308 109	46 659 000	5 422 889

Budsjettert skatteinntang for 2016 var **46 659 000,-**. Reell skatteinntang ble da **kr 5 422 889,- mer** enn budsjettert.

1.4 Skatteutvalg

Det har i **2016** vært **1 sak** til behandling i skatteutvalget, med avslag som resultat.

I 2015 ble det behandlet 3 saker i skatteutvalget. 2 saker med avslag som vedtak og 1 fikk ettergitt kr 93 578

2. Skatteregnskapet

2.1. Avleggelse av regnskapet

Avleggelse av skatteregnskapet

Bodø kemnerkontor bekrefter at skatteregnskapet i 2016 er ført, avstemt og avlagt i samsvar med gjeldende forskrifter og retningslinjer, jf Instruks for skatteoppkrevere § 3-1.

- Det er **mottatt** pålegg om nye/oppdatering av rutinebeskrivelser, og ajourholde av fullmakter fra regional kontrollenhet.

Årsregnskapet for 2016 følger som vedlegg til årsrapporten, og er signert av kemneren.

2.2. Margin

2.2.1 Margin for inntektsåret 2015

Beskrivelse	BODØ	GILDESKÅL	BEIARN
Innestående margin for inntektsår 2015 pr.31.10.2016	Kr - 4 050	Kr - 4 579 403	Kr - 1 043 502
<i>For mye avsatt margin for inntektsår 2015</i>		Kr 4 579 400	Kr 1 043 498
For lite avsatt margin for inntektsår 2015	Kr - 417 357		

* tall hentet fra D.rapporten: Margin – avsetning og bruk. Regnskapsår 2016 periode 10

Prosentmarginavsetning: **8 % (Bodø) 12 % (Gildeskål) 12 % (Beiarn)**

Beskrivelse	BØ I VESTERÅLEN
Innestående margin for inntektsår 2015 pr.31.10.2016	Kr - 1 501 865
<i>For mye avsatt margin for inntektsår 2015</i>	Kr 1 501 858
For lite avsatt margin for inntektsår 2015	

* tall hentet fra D.rapporten: Margin – avsetning og bruk. Regnskapsår 2016 periode 10

Prosentmarginavsetning: **12 % (Bø i Vesterålen)**

2.2.2 Kommentar om marginoppgjøret:

De siste årene viser at Bodø kommune har hatt et underskudd på marginoppgjøret, men det siste året viser en tendens mot mulig overskudd på margin for 2016. For årene 2013 og 2014 ble det på marginoppgjøret et underskudd på henholdsvis **kr 48 256 107** og **kr 11 713 138**, mens det for 2015 viste et **underskudd** på **kr 417 357**. For Gildeskål kommune har det vært overskudd de siste årene; 2013 med **kr 3 894 412**, 2014 med **kr 2 802 442**, mens det på 2015 ble et **overskudd** på **kr 4 579 400**.

I Beiarn kommune har det også vært et overskudd på marginoppgjøret siste årene; 2013 med **kr 1 705 597** og 2014 **kr 910 756**, mens **overskuddet** på 2015 ble **kr 1 043 498**. For Bø kommune har det vært underskudd årene 2013 og 2014 på henholdsvis **kr 4 570 360** og **kr 355 329**, mens marginoppgjøret på 2015 viste et **overskudd** på **kr 1 501 858**.

For 2017 er det pr d.d vedtatt å fortsette med dagens marginavsetning i de 4 kommunene.

*Innestående margin Bodø for 2016 pr 31.12.16 **kr 318 563 417,-** Prosentats for 2016: **8 %**

*Innestående margin Gildeskål 2016 pr 31.12.16 **kr 15 731 778,-** Prosentats for 2016: **12 %**

*Innestående margin Beiarn for 2016 pr 31.12.16 **kr 7 060 144,-** Prosentats for 2016: **12 %**

*Innestående margin Bø for 2016 pr 31.12.16 **kr 18 786 877,-** Prosentats for 2016: **12 %**

3. Innfordring av krav

3.1. Restanseutviklingen

3.1.1 Totale restanser (forfalte debetkrav) pr 31.12.2016 og 31.12.2015 for skatt og arbeidsgiveravgift

	Restanse pr.31.12.2016	Herav berostilt restanse	Restanse pr.31.12.2015	Herav berostilt restanse
Restskatt, person	49 695 424	245 574	51 850 282	257 371
For mye utbetalt	721 157		898 600	
Utleggstrekk	15 930		6 682	
Trygdeavgift	1 194		4 846	
Sum Restskatt – person inkl. avsavnsrenter, avregningsrenter	50 433 705	245 574	52 760 410	257 371
Utskrevet Forskuddsskatt, person	9 054 520	102 812	9 372 667	102 812
Utleggstrekk	384		384	
Sum Utskrevet forskuddsskatt, person	9 054 904	102 812	9 373 051	102 812
Restskatt, upersonlig	1 957 552		3 505 407	
For mye utbetalt	0		0	
Sum Restskatt inkl. avsavnsrenter, avregningsrenter	1 957 552		3 505 407	
Utskrevet forskuddsskatt, Upersonlig	1 463 892		1 169 653	
Arbeidsgiveravgift	2 006 556		1 837 209	
Avstemt arbeidsgiveravgift debet	160 663		134 477	
Terminvis fastsatt arbeidsgiveravgift	83 801		62 870	
Tilleggsavgift	16 352		10 522	
Sum Arbeidsgiveravgift	2 267 372		2 045 078	
Forskuddstrekk	2 876 866		3 870 936	
Avstemt forskuddstrekk debet	518 180		619 357	
Fastsatt ansvar forskuddstrekk	362 553		200 237	
Fastsatt ansvar utleggstrekk	110 700		80 700	
Forskuddstrekk privat arbeidsgiver	0		4 926	
Forskuddstrekk oppgave veldedig	0		19 242	
Sum Forskuddstrekk	3 868 299		4 795 398	
Forsinkelsesrenter	12 508 413	83 828	13 035 744	83 828
Gebyr LTO	24 278		24 339	
Gebyr	1 600 428	10 631	1 677 163	10 631
Gebyr tvangssalg	28 765		30 079	
Saksomkostninger	29 100			
Utleggstrekk	3 182		3 182	
Sum Innfordringsinntekter	1 661 475	10 631	1 710 424	10 631
Innfordring for utenlandsk skattemyndighet	0		542 025	
Fastsatt summarisk fellesoppgjør	453 993		453 993	
Fordeling	197 195		50 557	
Tvangsmulkt etter a-opplysningsloven	34 849			
Sum Diverse krav	686 037		1 046 575	
Sum: 83 925 927		442 845	Sum: 89 466 079	454 642

3.1.2 Kommentar om restansesituasjonen og utviklingen i restanser

	Restanse pr.31.12.2016	Restanse pr.31.12.2015	Endring -/+
Restskatt, person inkl. avsavns-/avregningsrenter	50 433 705	52 760 410	-2 326 705
Utskrevet forskuddsskatt, person	9 054 904	9 373 051	-318 147
Restskatt, upersonlig inkl. avsavns-/avregningsrenter	1 957 552	3 505 407	-1 547 855
Utskrevet forskuddsskatt	1 463 892	1 169 653	294 239
Arbeidsgiveravgift inkl. avsavnsrenter	2 267 372	2 045 078	222 294
Forskuddstrekk inkl. avsavnsrenter	3 868 299	4 795 398	-927 099
Artistskatt	-	-	-
Forsinkelsesrenter	12 508 413	13 035 744	-527 331
Gebyr LTO	24 278	24 339	- 61
Innfordringsinntekter	1 661 475	1 710 424	-48 948
Inntekt av summarisk fellesoppgjør	453 993	453 993	-
Kildeskatt	-	-	-
Sum:	83 693 883	88 873 497	-5 179 614

Total samlet restanse for de 4 kommunene pr. 31.12.16 er **kr 83 693 883** med spesifisert på hver kommune:

	Bodø	Gildeskål	Beiarn	Bø	Totalt
Restanse pr 31.12.16	78 269 757	1 350 115	1 554 450	2 519 561	83 693 883
Restanse pr 31.12.15	82 864 086	1 641 051	1 786 945	2 581 415	88 873 497
Endring i kr	-4 594 329	-290 936	-232 495	-61 854	-5 179 614
Endring i %	-5,5	-17,7	-13,0	-2,4	-5,8

Totalt som vi ser av tabellen har vi hatt en nedgang i samlet restanse på **ca. 5,8 %** (Kr 5 179 614) i forhold til 2015.

Størst nedgang hvis vi ser på skattartene i forhold til 2015 har vi hatt på restskatt personlig. Pr 31.12.15 hadde vi en restanse på **kr 52 760 410**, mens vi pr 31.12.16 har en restanse på **kr 50 433 705**. Tilsvarende en nedgang på **kr 2 326 705**.

På total utliknet skatt for denne skattarten har det for de 4 kommunene på inntektsåret 2015 i forhold til inntektsåret 2014 vært en økning på henholdsvis ca. 257,6 mill. for Bodø, ca. 10,1 mill. på Gildeskål, 1,5 mill. på Beiarn og Bø i Vesterålen med ca. 13,1 mill.. Når det gjelder total utskrevet restskatt hadde vi her en økning på ca. 24,1 mill. for inntektsåret 2015 (170,3) mot inntektsåret 2014 (146,2).

Total restanse arbeidsgiveravgift utgjør 31.12.16 **kr 2 267 372**, en økning på **kr 222 294 (11 %)** i forhold til 31.12.15. Restansen utgjorde da **kr 2 045 078**.

For forskuddstrekket utgjør restansen pr 31.12.16 **kr 3 868 299**, mens den pr. 31.12.15 var på **kr 4 795 398**. En reduksjon på ca. **19 % (kr 927 099)**.

På restskatt upersonlig pr 31.12.15 hadde vi en total restanse på **kr 3 505 407**, mens den pr 31.12.16 var på **kr 1 957 552**. En reduksjon på ca. 44 % (**kr 1 547 855**). Når det gjelder totalt utliknet skatt på upersonlige, har det for inntektsåret 2015 i forhold til 2014 vært en økning på ca. 62,7 mill. for Bodø, mens det på Gildeskål og Beiarn har vært en liten nedgang på henholdsvis 0,5 mill. og 0,3 mill.. For Bø har det vært en økning igjen på utliknet skatt når det gjelder inntektsår 2015 fra 4,9 mill. til 19,3 mill. etter at det i forhold til inntektsår 2013 mot 2014 hadde vært en reduksjon på ca. 12,1 mill..

For kontorets tiltak på forbedring av restansesituasjonen, vises det til **punkt 3.2.2**

Berostilte krav :

På berostilte krav har vi pr. 31.12.16 en restanse på **kr 442 845**, som kun gjelder Beiarn. Pr. 31.12.15 hadde vi 0 på Gildeskål og Bø, mens det på Bodø og Beiarn var berostilt for henholdsvis kr 11 797 og kr 442 845; totalt **kr 454 642**.

Avskrivning :

I 2016 er det avskrevet totalt i de 4 kommunene **kr 5 653 943** fordelt på **46** personlige og **40** upersonlige, mens det i 2015 ble avskrevet i kommunene Bodø, Gildeskål, Beiarn, Saltdal og Bø for totalt **kr 15 467 121** fordelt på **30** personlige og **87** upersonlige.

Summarisk avskrivning :

I 2016 er det utført summarisk avskrivning for de 4 kommunene på totalt **kr 65 764** fordelt på **13** personlige. I 2015 ble det med Saltdal i tillegg utført summarisk avskrivning på totalt **kr 303 443** fordelt på **25** personlige.

Gjeldsordning :

I 2016 ble følgende restanser avskrevet etter avsluttet gjeldsordning:

Bodø:	kr	2 334 762	9 saker
Gildeskål:	kr	149 183	2 saker
Beiarn:	kr.	0	0 saker
Bø:	kr	124 239	4 saker

Aktive gjeldsordningssaker pr. 31.12.2016:

Bodø:	69 saker	kr	18 916 589
Gildeskål:	0 saker	kr	0
Beiarn:	0 saker	kr	0
Bø:	1 sak	kr	85 564

Ettergivelse :

Det er for 2016 **ikke** utført noe ettergivelse av krav. I 2015 ble det for kommunene Bodø, Gildeskål, Beiarn, Saltdal og Bø ettergitt krav på totalt **kr 3 101 801** fordelt på **8** personlige.

Nedsettelse av pensjonspoeng har heller **ikke** medført noen restansenedgang i 2016 for de 4 kommunene, mens det i 2015 for de kommunene med Saltdal i tillegg ble nedsatt for **kr 991 424** fordelt på **48** personlige.

3.1.3 Restanser eldre år pr. 31.12.2016

Inntektsår	Sum restanse (debit)	Herav skatteart "Restskatt – person"
2014	7 397 790	4 857 393
2013	6 261 808	4 406 953
2012	3 982 254	2 807 392
2011 - 2006	18 541 041	
2005 - 2000	9 861 091	
1999 - 1982	14 755 173	
Totalt 1982 – 2011	43 157 305	-----

3.1.4 Kommentar om restanseoppfølgingen på eldre år

I løpet av 2016 har restansen for de 4 kommunene Bodø, Gildeskål, Beiarn og Bø på eldre restskatter (personlig) fra 2012 til 2014 blitt redusert med ca. **47 % (kr 10 841 937)** i forhold til 2015.

Videre kommentar om oppfølging av eldre restanser vises til **punkt 3.2.2**

Foreldelse av krav

SOFIE kommer opp med aktivitet på krav som foreldes. Dersom denne aktiviteten kommer jobbes det med å finne mulige tiltak for å unngå foreldelse.

* Antall krav som var foreldet pr. 31.12.16: **10** (pr. 31.12.15: 17)

* Samlet beløp på krav som var foreldet pr 31.12.16: **kr 30 685** (pr 31.12.15: **kr 166 305**)

Nedgang fra 2015, men det skyldes i stor grad at det i 2015 var en aktør som hadde et krav på **kr 65 793**.

Kravene som foreldes, er i all hovedsak krav mot utlendinger som er flyttet fra Norge.

3.2. Innfordringens effektivitet

3.2.1 Vurdering av kontorets resultat pr. 31.12.16.

Innbetalt skatt/avgift av sum krav siste år, fordelt på skatte-/avgiftsart	Resultat pr. 31.12.16	Resultatkrav (Skatt Nord)
Forskuddsskatt person (2015)	99,6 %	99,0 %
Forskuddsskatt Upersonlige (2015)	99,9 %	99,9 %
Forskuddstrekk (2015)	100 %	100 %
Arbeidsgiveravgift (2015)	99,9 %	99,9 %
Restskatt Upersonlige (2014)	99,3 %	99,0 %
Innfordret restskatt av sum krav til innfordring siste år (inntektsåret 2014)	76,6 %	70,0 %
Totalt innbetalt restskatt av sum krav til innfordring siste år (inntektsåret 2014)	96,8 %	96,6 %

Innbetalt skatt/avgift:

Resultatkravene er her innfridd på alle de 7 styringsparameterne for skatter og avgifter. Totalt sett gode resultater i oppfølging og innfordring på alle 6 skattartene, noe som kommer av en god solid innsats av kontorets medarbeidere.

Innfordret restskatt:

Resultat pr 31.12.16 i innbetalt restskatt 2014 var 96,8 %; 0,2 % over kravet til Skatt Nord. som er i forhold til resultatkravet satt av Skatt Nord. Når det gjelder innfordret restskatt oppnådde vi her et resultat på 76,6 %. Et resultat som er 6,6 % over kravet fra Skatt Nord.

3.2.2 Vurdering av i hvilken grad, og hvordan innfordringsaktiviteten har påvirket innfordringsresultatet

Utlegsforretninger

Det er i løpet av 2016 avholdt 340 utleggsforretninger.

* 216 stk av utleggsforretningene ble gjennomført med "intet til utlegg". Fordelt på 191 debitorer.

* 124 stk av utleggsforretningene ble gjennomført med "utlegg". Fordelt på 108 debitorer.

I 2015 ble det avholdt 498 utleggsforretninger. 330 av utleggsforretningene ble avholdt med intet til utlegg, mens 168 ble gjennomført med utlegg.

Tvangsdekning

Det ble i 2016 registrert 99 tvangsdekninger fordelt på 78 debitorer. Mens det ble begjært 25 tvangsdekninger fordelt på 21 debitorer.

I 2015 ble det registrert 107 tvangsdekninger, hvorav det ble begjært 35.

Utleggstrekk

I 2016 ble det lagt ned 741 utleggstrekk fordelt på 634 debitorer, mens det i 2015 ble lagt ned 966 utleggstrekk fordelt på 830 debitorer.

Betalingsavtaler

I 2016 er det innvilget 23 betalingsavtaler fordelt på 21 debitorer, mens vi i 2015 innvilget 39 betalingsavtaler fordelt på 31 debitorer.

Bistandsanmodning

I 2016 har vi behandlet 12 bistandsbegjæringer fra andre kommuner, fordelt på 11 debitorer. I 2015 ble det behandlet 11 bistandsbegjæringer fordelt på 11 debitorer

Konkurs

I 2016 er det sendt 19 konkursbegjæringer på 18 aktører. Det er også sendt 45 fordringsanmeldelser på 44 aktører.

I 2015 ble det sendt 33 konkursbegjæringer på 31 aktører og 58 fordringsanmeldelser fordelt på 56 aktører.

Motregning

For Bodø har vi ved avregning 2015 mottatt fra andre kommuner kr 322 022 i til gode skatt fordelt på 37 personlige, mens det internt ble motregnet for kr 1 578 853 fordelt på 247 personlige, og kr 127 420 fordelt på 49 upersonlige. For Gildeskål har vi mottatt fra andre kommuner kr 2 889 fordelt på 2 personer, og motregnet internt 10 personlige for totalt kr 105 571, mens vi på Beiarn mottok fra andre kommuner kr 9 983 fordelt på 3 personer, og internt motregnet 2 personer for kr 16 322. På Bø mottok vi kr 58 016 fordelt på 5 personlige fra andre kommuner, og motregnet internt for kr 126 509 fordelt på 26 personlige.

Kommentar

Tallene ovenfor viser en god aktivitet. Og når vi ser på dette opp mot restansesituasjonen er vi fornøyd med utviklingen.

Nedgangen i innfordringsaktiviteter skyldes at Saltdal kommune tok over innfordringen av egne skattekrav fra januar 2016.

Innfordringsarbeidet som gjøres, gjør at de gode resultatene oppnås. Vi holder en god intensitet på innfordringen, dette gjøres ved at vi søker å få avholdt utleggsforretning på nye krav så snart som mulig etter at aktiviteten kommer på arbeidslisten i SOFIE.

A-meldingen gjør at vi nå kan komme tidligere i gang med utleggstrekk, og få satt en riktigere trekk prosent.

3.2.3 Omtale av spesielle forhold

Vi har i 2016 på inntektsåret 2015 hatt totalt 1 391 endringssaker på **personlige** skattytere fordelt med 1 262 endringssaker på Bodø, 54 saker på Gildeskål, 28 saker på Beiarn, og 47 endringssaker på Bø. For Bodø har det vært en økning på 551 saker i forhold til året før hvor vi hadde 711 endringssaker i forbindelse med avregningen 2014. Gildeskål var det en fordobling på 27 saker i forhold til før (27), mens vi på Beiarn hadde en økning på 8 saker mot 20 saker i 2015. For Bø var det 2 saker mindre i forhold til 2015 hvor det var 49 endringssaker.

Det er i tillegg utført manuelt totalt 57 endringssaker i 2016 vedrørende avregning 2015, hvor årsaken skyldes for mye innberettet forskuddstrekk v/A-Melding av et firma, og ikke fått korrigert det før avregningen ble kjørt. Ca. 50 saker omhandler ansatte i dette firmaet.

For de maskinelle endringssakene hvor vi hadde en total økning på 534 saker ligger nok også en god del av årsaken i A-Meldingen med bl.a feilinnberetning og forståelsen fra brukerne. Inntektsåret 2015 er første året hvor A-Meldingen var lagt til grunn for skatteavregningen.

På **upersonlige** har det for 2016 vært totalt 63 endringssaker på avregning 2015 fordelt med 57 saker på Bodø, 3 saker på Gildeskål, 2 saker på Beiarn og 1 sak på Bø. I 2015 var det totalt 58 endringssaker i forbindelse med avregning 2014.

Manuelt ble det for inntektsåret 2015 utført 1 endringssak på Bodø som følge av ikke blidt godskrevet forhåndsskatt ved avregning.

3.3. Særnamskompetanse

Bodø kemnerkontor bruker fordelene med å ha særnamskompetansen i stor grad. Dette er noe som bidrar til reduksjon av restansene og til en mer effektiv innfordring.

4. Arbeidsgiverkontroll

4.1. Organisering av arbeidsgiverkontrollen

I forbindelse med at vi har skatteoppkreverfunksjonen for Beiarn og Gildeskål, er vi med i Salten interkommunale regnskapskontrollørordning, SIRK. I tillegg utfører vi kontroller til Bø kommune. Arbeidsgiverkontrollen gjennomføres med 5,3 årsverk. Rapportering under gjelder samlet for alle kommunene (Bodø, Beiarn, Gildeskål og Bø).

4.2. Planlagte og gjennomførte kontroller

Antall planlagte kontroller for 2016: **102**

Som utgjør: **5%** av totalt antall leverandører av LTO i kommunen.

Antall gjennomførte kontroller i 2016: **92**

Som utgjør: **4,5 %** av totalt antall leverandører av LTO i kommunen.

Antall gjennomførte kontroller i 2015: **100**

4.3. Resultater fra arbeidsgiverkontrollen

Av de 92 kontrollene som er gjennomført er 23 registrert med resultat, mens avdekket beløp er kr 4 582 325-. Dette er kun basert på grunnlag arbeidsgiveravgift. Resultatet er definert etter veiledning gitt av Skattedirektoratet.

4.4. Vurdering av arbeidsgiverkontrollen

Vi har i alt gjennomført 50 formalkontroller, 35 avdekkingskontroller og 7 undersøkelseskontroller hos kommunenes 2035 arbeidsgivere, noe som tilsvarer 4,5 %. Til sammen utgjør dette 92 kontroller. Vi er med dette 0,5 % under fastsatt krav på 5 % av antall leverandører av LTO i kommunen i 2016. I tillegg har vi gjennomført 8 personallistekontroller som ikke tas med i resultatkravet.

4.5. Samarbeid med andre kontrollaktører

Vi har deltatt på 4 møter i forbindelse med ny oppstartede bedrifter sammen med Skatt Nord. I tillegg har vi deltatt på 2 aksjoner i samarbeid med, og regi av Skatt nord.

4.6. Gjennomførte informasjonstiltak

Det vil også være slik at en del av tiden som er registrert som både regnskap, kontroll og innfordring er medgått til informasjon, både ved kundebesøk og spesielt per telefon. Medgått tid for denne type henvendelser har vi ikke registrert tid på.

Sted/dato:

2016-2017 Jens Bulteskål
 Kemnerens signatur

Vedlegg: Årsregnskapet for 2016. Signert av kemneren.

Skatteetaten

Saksbehandler
Rita Larsen

Deres dato

Vår dato
15. februar 2017

Telefon
48018044

Deres referanse

Vår referanse
2017/72998

Kommunestyret i Bodø kommune, postmottak@bodo.kommune.no
Kommunestyret i Beiarn kommune, post@beiarn.kommune.no
Kommunestyret i Gildeskål kommune, postmottak@gildeskal.kommune.no
Kommunestyret i Bø kommune, post@boe.kommune.no

Kontrollrapport 2016 vedrørende skatteoppkreverfunksjonen for Bodø, Beiarn, Gildeskål og Bø kommuner

1. Generelt om faglig styring og kontroll av skatteoppkreverfunksjonen

Skatteoppkreverens ansvar og myndighet følger av "Instruks for skatteoppkrevere" av 8. april 2014.

Skattekontoret har faglig ansvar og instruksjonsmyndighet overfor skatteoppkreverne i saker som vedrører skatteoppkreverfunksjonen, og plikter å yte veiledning og bistand i faglige spørsmål. Skattekontoret søker gjennom mål- og resultatstyring å legge til rette for best mulig resultater for skatteoppkreverfunksjonen. Grunnlaget for skattekontorets styring av skatteoppkreverfunksjonen er "Instruks for skattekontorenes styring og oppfølging av skatteoppkreverne" av 1. januar 2014.

Grunnlaget for skattekontorets kontroll av skatteoppkreverfunksjonen er "Instruks for skattekontorenes kontroll av skatteoppkreverne" av 1. februar 2011.

Skattekontoret har ansvaret for å avklare at skatteoppkreverfunksjonen utøves tilfredsstillende i henhold til gjeldende regelverk på følgende områder:

- Intern kontroll
- Regnskapsføring, rapportering og avleggelse av skatteregnskapet
- Skatte- og avgiftsinnkreving
- Arbeidsgiverkontroll

Riksrevisjonen har ansvaret for revisjon av skatteoppkreverfunksjonen. Skatteetaten utfører oppgavene med kontroll av skatteoppkreverfunksjonen.

Postadresse
Postboks 6310
9293 Tromsø
skattnord@skatteetaten.no

Besøksadresse:
Se www.skatteetaten.no
eller ring 800 80 000

Sentralbord
800 80 000
Telefaks
Org. nr: 974761076

2. Om skatteoppkreverkontoret

2.1 Bemanning

Sum årsverk til skatteoppkreverfunksjonen iht. skatteoppkreverens årsrapporter:

Antall årsverk 2016	Antall årsverk 2015
12,9*	14,2**

*Årsverk for å ivareta skatteoppkreverfunksjonen for Bodø, Beiarn, Bø og Gildeskål i 2016

**Årsverk for å ivareta skatteoppkreverfunksjonen for Bodø, Beiarn, Bø, Gildeskål og Saltdal i 2015

2.2 Organisering

Bodø kemnerkontor har i 2016 ivaretatt skatteoppkreverfunksjonen for Bodø, Beiarn, Bø og Gildeskål.

På arbeidsgiverkontrollområdet utfører Bodø kontroller for Bodø og Bø. Kommunene Beiarn og Gildeskål er med i den interkommunale kontrollordningen Salten Interkommunale regnskapskontroll (SIRK), sammen med kommunene Fauske, Sørfold, Saltdal og Røst.

Fra 1. januar 2017 har Bodø kemnerkontor overtatt skatteoppkreverfunksjonen for Røst kommune.

3. Måloppnåelse

3.1 Skatte- og avgiftsinngang

Skatteregnskapet for Bodø kommune viser per 31. desember 2016 en skatte- og avgiftsinngang¹ til fordeling mellom skattekreditorene (etter fradrag for avsetning til margin) på kr 5 883 153 216 og utestående restanser² på kr 78 304 606, herav ingen berostilte krav. Skatteregnskapet er avlagt av kommunens skatteoppkrever 20. januar 2017.

Skatteregnskapet for Beiarn kommune viser per 31. desember 2016 en skatte- og avgiftsinngang¹ til fordeling mellom skattekreditorene (etter fradrag for avsetning til margin) på kr 81 663 768 og utestående restanser² på kr 1 667 108, herav berostilte krav på kr 442 845. Skatteregnskapet er avlagt av kommunens skatteoppkrever 20. januar 2017.

Skatteregnskapet for Gildeskål kommune viser per 31. desember 2016 en skatte- og avgiftsinngang¹ til fordeling mellom skattekreditorene (etter fradrag for avsetning til margin) på kr 171 310 478 og utestående restanser² på kr 1 350 115, herav ingen berostilte krav. Skatteregnskapet er avlagt av kommunens skatteoppkrever 20. januar 2017.

Skatteregnskapet for Bø kommune viser per 31. desember 2016 en skatte- og avgiftsinngang¹ til fordeling mellom skattekreditorene (etter fradrag for avsetning til margin) på kr 207 041 592 og utestående restanser² på kr 2 604 098, herav ingen berostilte krav. Skatteregnskapet er avlagt av kommunens skatteoppkrever 20. januar 2017.

¹ Sum innbetalt og fordelt til skattekreditorene

² Sum åpne (ubetalte) forfalte debetkrav

3.2 Innkrevingsresultater

Vi har gjennomgått innkrevingsresultatene per 31. desember 2016 for Bodø kemnerkontor. (Bodø, Beiarn, Bø og Gildeskål samlet i første tabell).

Resultatene viser følgende:

	Totalt innbetalt i MNOK	Innbetalt av sum krav (i %)	Resultatkrav (i %)	Innbetalt av sum krav (i %) forrige år*	Innbetalt av sum krav (i %) regionen
Restskatt personlige skattytere 2014	149,5	96,79	96,60	96,35	96,07
Arbeidsgiveravgift 2015	1033,0	99,96	99,90	99,92	99,88
Forskuddsskatt personlige skattytere 2015	181,21	99,61	99,00	99,42	99,27
Forskuddstrekk 2015	3579,68	99,99	100	99,97	99,94
Forskuddsskatt upersonlige skattytere 2015	212,29	99,95	99,90	99,84	99,92
Restskatt upersonlige skattytere 2014	99,34	99,27	99,00	98,13	99,22

*Resultat forrige år gjelder for kommunene Bodø, Beiarn, Bø, Gildeskål og Saltdal

Særskilte merknader til innkrevingsresultatene: Skattekontoret vektlegger samlet resultatoppnåelse i styringsdialogen med kemnerkontoret. Skattekontoret er tilfreds med kemnerkontorets gode resultater på innkrevingsområdet.

Kommunevise resultater:

Bodø

	Totalt innbetalt i MNOK	Innbetalt av sum krav (i %)	Resultatkrav (i %)	Innbetalt av sum krav (i %) forrige år	Innbetalt av sum krav (i %) regionen
Restskatt personlige skattytere 2014	136,75	96,67	96,60	96,14	96,07
Arbeidsgiveravgift 2015	996,00	99,96	99,90	99,92	99,88
Forskuddsskatt personlige skattytere 2015	158,24	99,61	99,00	99,39	99,27
Forskuddstrekk 2015	3395,07	99,99	100	99,97	99,94
Forskuddsskatt upersonlige skattytere 2015	188,59	99,95	99,90	99,88	99,92
Restskatt upersonlige skattytere 2014	93,25	97,37	99,00	97,79	99,22

Beiarn

	Totalt innbetalt i MNOK	Innbetalt av sum krav (i %)	Resultatkrav (i %)	Innbetalt av sum krav (i %) forrige år	Innbetalt av sum krav (i %) regionen
Restskatt personlige skattytere 2014	2,30	95,59	96,60	99,29	96,07
Arbeidsgiveravgift 2015	8,42	99,97	99,90	99,93	99,88
Forskuddsskatt personlige skattytere 2015	6,27	100,00	99,00	98,93	99,27
Forskuddstrekk 2015	35,57	99,98	100	99,89	99,94
Forskuddsskatt upersonlige skattytere 2015	9,19	99,82	99,90	98,91	99,92
Restskatt upersonlige skattytere 2014	0,66	94,32	99,00	100,00	99,22

Bø

	Totalt innbetalt i MNOK	Innbetalt av sum krav (i %)	Resultatkrav (i %)	Innbetalt av sum krav (i %) forrige år	Innbetalt av sum krav (i %) regionen
Restskatt personlige skattytere 2014	5,68	98,84	96,60	97,73	96,07
Arbeidsgiveravgift 2015	14,21	99,95	99,90	99,58	99,88
Forskuddsskatt personlige skattytere 2015	9,87	99,15	99,00	100,00	99,27
Forskuddstrekk 2015	77,82	100,00	100	99,66	99,94
Forskuddsskatt upersonlige skattytere 2015	4,91	100,00	99,90	100,00	99,92
Restskatt upersonlige skattytere 2014	1,18	100,00	99,00	99,92	99,22

Gildeskål

	Totalt innbetalt i MNOK	Innbetalt av sum krav (i %)	Resultatkrav (i %)	Innbetalt av sum krav (i %) forrige år	Innbetalt av sum krav (i %) regionen
Restskatt personlige skattytere 2014	4,77	98,45	96,60	99,42	96,07
Arbeidsgiveravgift 2015	14,37	100,00	99,90	100,00	99,88
Forskuddsskatt personlige skattytere 2015	6,84	100,00	99,00	100,00	99,27
Forskuddstrekk 2015	71,23	100,00	100	100,00	99,94
Forskuddsskatt upersonlige skattytere 2015	9,6	100,00	99,90	99,85	99,92
Restskatt upersonlige skattytere 2014	4,25	100,00	99,00	100,00	99,22

3.3 Arbeidsgiverkontroll

Skattekontoret vurderer resultatene på arbeidsgiverkontrollområdet delt. Ett samlet resultat for Bodø og Bø, og ett resultat for Beiarn og Gildeskål sammen med kommunene Fauske, Saltdal, Sørfold og Røst som er med i SIRK jf. pkt. 2.2. over. SIRK er administrativt underlagt Fauske skatteoppkreverkontor.

Resultater for kommunene Bodø og Bø per 31. desember 2016 viser følgende iht. skatteoppkreverens resultatrapportering:

Antall arbeidsgivere	Minstekrav antall kontroller (5 %)	Antall utførte kontroller i 2016	Utført kontroll 2016 (i %)	Utført kontroll 2015 (i %)	Utført kontroll 2014 (i %)	Utført kontroll 2016 region (i %)
1874	94	83	4,4	5,0	5,1	3,2

Særskilte merknader til arbeidsgiverkontrollen: I forbindelse med satsingen for å redusere arbeidsmarkeds kriminalitet, er det gjennomført tverretatlige³ kontrollaksjoner i region nord i 2016. Bodø kemnerkontor har deltatt aktivt i to av disse, med tilsammen 54 dagsverk. Foruten antall kontroller nevnt over, har kontoret gjennomført 8 personallistekontroller.

Resultater for den interkommunale kontrollordningen SIRK per 31. desember 2016 viser følgende iht. skatteoppkreverens resultatrapportering:

Antall arbeidsgivere	Minstekrav antall kontroller (5 %)	Antall utførte kontroller i 2016	Utført kontroll 2016 (i %)	Utført kontroll 2015 (i %)	Utført kontroll 2014 (i %)	Utført kontroll 2016 region (i %)
848	42	34	4,0	4,7	5,2	3,2

Skatteoppkreveren for Fauske, som er faglig leder for SIRK, har begrunnet litt lav måloppnåelse i årsrapporten for 2016. Det ble ansatt ny kontrollør i januar, og det har gått med tid og ressurser til opplæring.

SIRK har deltatt i en tverretatlig kontrollaksjon i 2016, med tilsammen 15 dagsverk. Foruten antall kontroller nevnt over, har SIRK gjennomført 12 personallistekontroller.

³ Skatt nord, kemnerne, NAV, Arbeidstilsynet, politiet inkl. utlendingsenheten (PU)

4. Kontroll av skatteoppkreverfunksjonen

Skattekontoret har i 2016 gjennomført stedlig kontroll av skatteoppkreverkontoret for områdene intern kontroll og arbeidsgiverkontroll. Siste stedlige kontroll ble avholdt 9. desember 2016.

Skattekontoret har i 2016 i tillegg gjennomført kontorkontroll av skatteoppkreverkontoret for områdene skatteregnskap og innkreving.

5. Resultat av utført kontroll

• Intern kontroll

Basert på de kontrollene som skattekontoret har gjennomført, har vi avdekket følgende svakhet i skatteoppkreverens overordnede interne kontroll, hvor gjeldende regelverk ikke er overholdt:

- *Skatteoppkreveren har mangelfull prosess for tildeling og vedlikehold av fullmakter. Flere ansatte utfører oppgaver uten at dette er delegert dem i skriftlige fullmakter. Vi viser til Instruks for skatteoppkrevere § 1-3, jf. Retningslinjer for utfylling av skatteoppkreverinstruksen kap. 1 og 2 pkt. 2-5.4 Fullmakter.*

Utover det som er påpekt, er det ikke avdekket andre vesentlige svakheter i skatteoppkreverens overordnede interne kontroll.

• Regnskapsføring, rapportering og avleggelse av skatteregnskap

Basert på de kontrollene som skattekontoret har gjennomført, finner vi at regnskapsføringen, rapporteringen og avleggelsen av skatteregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med gjeldende regelverk og gir et riktig uttrykk for skatteinngangen i regnskapsåret.

• Skatte- og avgiftsinnkreving

Basert på de kontrollene som skattekontoret har gjennomført, finner vi at utførelsen av innkreivingsarbeidet og oppfølgingen av restansene i det alt vesentlige er i samsvar med gjeldende regelverk.

• Arbeidsgiverkontroll

Bodø og Bø:

- Basert på de kontrollene som skattekontoret har gjennomført, finner vi at utførelsen av arbeidsgiverkontrollen i det alt vesentlige er i samsvar med gjeldende regelverk. Arbeidsgiverkontrollen utføres imidlertid ikke i et tilstrekkelig omfang da det er utført 4,4 % kontroller mot et krav på 5 %.

Gildeskål og Beiarn:

- Den interkommunale kontrollordningen Sirk har i 2016 gjennomført 34 stedlige kontroller. Dette gir et resultat på 4,0 %. Kravet var på 5 %. Skattekontoret finner at arbeidsgiverkontrollen ikke utføres i tilstrekkelig omfang.

6. Ytterligere informasjon

Skattekontoret har gjennom sine kontrollhandlinger for 2016 gitt pålegg og anbefalinger som er meddelt skatteoppkreveren i rapport av 26. april og 15. desember 2016.

Skatteoppkreverkontoret har gitt tilbakemelding på pålegg og anbefalinger som er gitt.

Vennlig hilsen

Gøril Heitmann
Avdelingsdirektør Innkreving
Skatt nord

Marita Ryeng

Kopi til:

- Kontrollutvalget for Bodø kommune
- Kontrollutvalget for Beiarn kommune
- Kontrollutvalget for Gildeskål kommune
- Kontrollutvalget for Bø kommune
- Skatteoppkreveren for Bodø, Beiarn, Gildeskål og Bø kommuner
- Riksrevisjonen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

SAK 13/17

Eventuelt

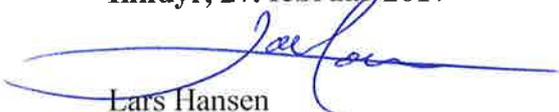
Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
06.03.2017

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr, 27. februar 2017

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget